

Rapportage winsten regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2008-2013

31 maart 2015

Autoriteit Consument & Markt, Directie Energie

Document 2015201791, dossier 13.0272.29

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	2
1.1 Achtergrond van de rapportage.....	2
1.2 Opzet van de rapportage.....	3
2 Winsten van de sector	4
2.1 Jaarrekeningwinsten van de sector.....	4
2.2 Regulatorische winsten sector.....	6
2.2.1 Regulatorische winsten elektriciteit.....	6
2.2.2 Regulatorische winsten gas.....	8
3 Winsten per netbeheerder	9
3.1 Liander.....	10
3.2 Enexis.....	12
3.3 Stedin	14
3.4 DNWB.....	16
3.5 Endinet	18
3.6 Westland.....	20
3.7 Cogas	22
3.8 RENDO.....	24
3.9 Zebra	26
4 Samenvatting	28
Bijlage A Toelichting op de jaarrekeninggegevens	29
Bijlage B Toelichting op de regulatorische gegevens	34
Bijlage C Tabellen	40

1 Inleiding

De Autoriteit Consument & Markt (hierna: ACM) heeft de winsten van regionale netbeheerders van elektriciteit- en gasnetten over de jaren 2008 tot en met 2013 in kaart gebracht. Dit rapport geeft hiervan een overzicht. ACM beoogt hiermee belanghebbenden en belangstellenden te informeren over de winsten van netbeheerders door deze winsten op een toegankelijke en overzichtelijke wijze te presenteren.

1.1 Achtergrond van de rapportage

ACM stelt ieder jaar de maximale tarieven vast die netbeheerders in rekening mogen brengen bij hun afnemers. Deze tarieven moeten niet te hoog zijn, zodat afnemers niet teveel betalen. Maar ze moeten ook niet te laag zijn zodat netbeheerders over voldoende geld beschikken om hun netten op een adequate wijze te beheren. Omdat netbeheerders gefinancierd zijn met zowel vreemd als eigen vermogen, is het redelijk dat netbeheerders winst maken. De netbeheerder moet zijn vermogensverschaffers namelijk uitzicht kunnen bieden op een rendement op het beschikbaar gestelde vermogen.

In deze rapportage geeft ACM een overzicht van de winsten van regionale netbeheerders van elektriciteits- en gasnetten. ACM heeft hiervoor gebruik gemaakt van twee verschillende soorten cijfers: de cijfers die netbeheerders in hun eigen jaarrekeningen publiceren en de regulatorische cijfers die ACM bij netbeheerders opvraagt in het kader van de tariefregulering.

In de jaarrekening die iedere netbeheerder ieder jaar moet opstellen, doet hij verslag van de financiële resultaten van zijn activiteiten. De jaarrekening omvat alle activiteiten van de netbeheerder. Deze activiteiten omvatten in ieder geval de gereguleerde activiteiten, maar kunnen ook enkele niet-gereguleerde activiteiten bevatten. De jaarrekening is opgesteld op basis van externe verslaggevingsvoorschriften, waarbinnen netbeheerders tot op zekere hoogte eigen keuzes kunnen maken. Dit betekent dat winstcijfers op basis van jaarrekeningen minder goed met elkaar vergelijkbaar zijn.

Dat laatste is niet het geval ten aanzien van de regulatorische cijfers die ACM gebruikt bij de bepaling van de maximale tarieven. Deze cijfers dienen netbeheerders conform de voorschriften van ACM te berekenen. Dit betekent dat de regulatorische cijfers van netbeheerders op dezelfde normen gebaseerd zijn, waardoor deze cijfers beter met elkaar vergelijkbaar zijn dan de jaarrekeningcijfers. Bovendien wordt in de regulatorische cijfers apart gerapporteerd over elektriciteit en gas, terwijl de jaarrekeningcijfers hierin geen onderscheid maken.

Deze rapportage bevat winstbedragen en winstgevendheidsratio's op basis van beide soorten cijfers. De rapportage betreft de jaren 2008 tot en met 2013.

Tegelijk met deze winstenrapportage publiceert ACM een 'Toelichting op de winsten van gereguleerde energienetbeheerders' waarin dieper wordt ingegaan op de rol van winsten bij de

regulering van netbeheerders en waarin wordt uitgelegd waar de verschillende typen winstcijfers betrekking op hebben.¹

1.2 Opzet van de rapportage

Hoofdstuk 2 bevat een overzicht van de winsten van de sector als geheel. Hierbij worden eerst de winsten op basis van de jaarrekeningen gepresenteerd en daarna de winsten op basis van de regulatorische cijfers. Bij deze laatste cijfers wordt over elektriciteit en gas apart gerapporteerd.

Hoofdstuk 3 rapporteert over de winstgevendheid van iedere netbeheerder apart, zowel op basis van de jaarrekening als op basis van de regulatorische cijfers, waarbij elektriciteit en gas apart gepresenteerd worden.

Hoofdstuk 4 vat het rapport samen.

Bijlage A bevat een toelichting op de wijze waarop ACM de jaarrekeningcijfers van netbeheerders verwerkt heeft. Bijlage B bevat een toelichting op de wijze waarop ACM de regulatorische cijfers die netbeheerders aan ACM opleveren gebruikt heeft. Bijlage C bevat de cijfers die ACM gebruikt heeft en de winstgevendheidsratio's in tabelvorm.

---

¹ Winsten van gereguleerde energienetbeheerders; Een toelichting van ACM op de verschillende winstbegrippen en de rol van winsten in de regulering. In het vervolg van deze rapportage zal aan dit document gerefereerd worden als de notitie 'Toelichting winsten'. (Dossier 13.0904.56, zie www.acm.nl.)

2 Winsten van de sector

Regionale netbeheerders beheren de regionale elektriciteits- en gasnetwerken in Nederland. In Nederland zijn momenteel negen regionale netbeheerders actief. Acht netbeheerders zijn actief op het gebied van zowel elektriciteit als gas. Een negende netbeheerder is alleen actief op het gebied van gas.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de winsten van de regionale netbeheerders tezamen. Paragraaf 1 presenteert de winsten van de sector als geheel op basis van de jaarrekeningen van de netbeheerders en paragraaf 2 presenteert de sectorbrede winsten op basis van de regulatorische cijfers. Bijlage C bevat tabellen met de cijfers waarmee deze winstratio's berekend zijn en opmerkingen van netbeheerders naar aanleiding van hun cijfers in deze rapportage.

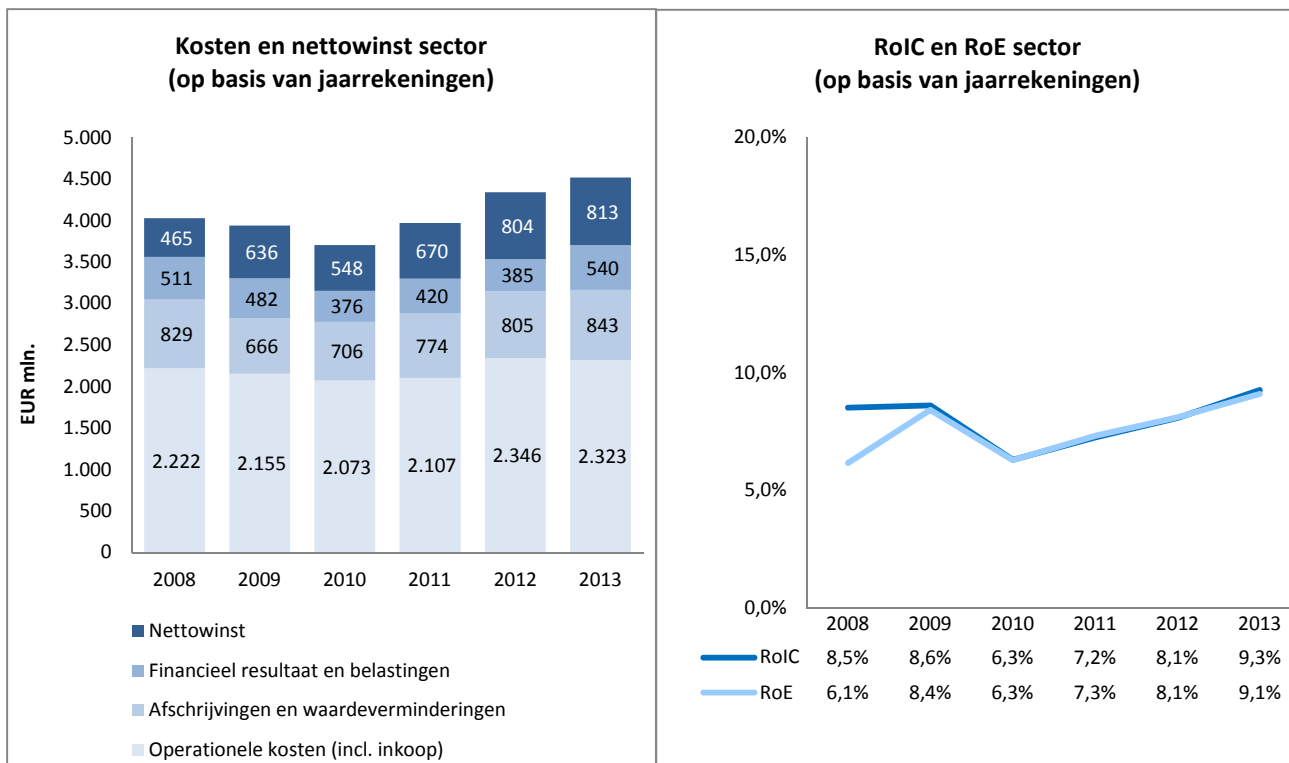
2.1 Jaarrekeningwinsten van de sector

De regionale netbeheerders dienen jaarlijks een jaarrekening op te stellen en te publiceren. In een jaarrekening doet een netbeheerder verslag van al zijn activiteiten. Deze activiteiten betreffen hoofdzakelijk de gereguleerde activiteiten ten aanzien van het netbeheer, maar kunnen ook andere daaraan gerelateerde activiteiten omvatten die niet gereguleerd zijn.

Het is belangrijk hierbij onderscheid te maken tussen de netbeheerder zelf (bijv. Liander) en de netwerkgroep waartoe de netbeheerder behoort (bijv. Alliander). In mediaberichtgeving gaat het vaak over het jaarverslag en de jaarrekening van de netwerkgroep. In de netwerkgroep of holding kunnen nog diverse andere activiteiten uitgevoerd worden waarover in de jaarrekening van de netwerkgroep gerapporteerd wordt. Het kan dan bij voorbeeld gaan om activiteiten op het gebied van warmte of buitenlandse netbeheeractiviteiten en in het geval van niet gesplitste groepen, zoals Eneco (met de netbeheerder Stedin) en Delta (met de netbeheerder DNWB) om productie- en leveringsactiviteiten. In deze winstrapportage zijn echter de jaarrekeningen van de netbeheerders gebruikt, die dus hoofdzakelijk gereguleerde netbeheeractiviteiten uitvoeren en maar in beperkte mate activiteiten die niet gereguleerd zijn.

Jaarrekeningcijfers dienen opgesteld te zijn conform het jaarrekeningrecht en externe verslaggevingsstandaarden. Daarbinnen kunnen netbeheerders tot op zekere hoogte eigen keuzes maken, bijvoorbeeld over afschrijvingstermijnen. ACM heeft deze jaarrekeningen gebruikt om de winsten van netbeheerders in kaart te brengen. Bijlage A bevat een toelichting op de cijfers uit jaarrekeningen en hoe ACM deze cijfers verwerkt heeft.

Figuur 1a bevat een overzicht van omzet, kosten en nettowinst van alle netbeheerders tezamen. Het totaal van iedere kolom geeft de omzet weer. Met de omzet worden de kosten gedekt, te weten (a) de operationele kosten, (b) de afschrijvingen en waardeverminderingen, en (c) het financieel resultaat en de belastingen. Wat resteert is (d) de nettowinst. Bij gas is Zebra niet opgenomen, omdat dit een dubbeltelling zou veroorzaken. Zebra is eigendom van twee andere netbeheerders, DNWB en Enexis, en is daarom al in hun jaarrekeningen verwerkt.

Figuur 1a en 1b: Kosten en nettowinst resp. RoIC en RoE van de sector (op basis van jaarrekeningen)

De winstgevendheid heeft ACM in kaart gebracht door twee winstgevendheidsratio's te berekenen: het rendement op het geïnvesteerde vermogen (Return on Invested Capital, RoIC) en het rendement op eigen vermogen (Return on Equity, RoE). Deze ratio's geven in een percentage aan wat het rendement is op het in de netbeheerder geïnvesteerde vermogen.

Bij de RoIC gaat het om de vergoeding voor vermogen dat vermogensverschaffers voor een lange termijn in de netbeheerder geïnvesteerd hebben. Dit betreft het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen. De RoIC is berekend door het bedrijfsresultaat te delen door het geïnvesteerd eigen vermogen en het lang vreemd vermogen. Het bedrijfsresultaat is gelijk aan omzet minus de operationele kosten en de afschrijvingen en waardemutaties. Het geïnvesteerd vermogen is berekend als het gemiddelde van de waarde per begin en per einde van het boekjaar.

De RoE geeft aan welke vergoeding voor de verschaffers van eigen vermogen resteert na aftrek van alle kosten inclusief de kosten van het vreemd vermogen en belastingen. De RoE is berekend als nettowinst gedeeld door het eigen vermogen per begin van het boekjaar.

Figuur 1b presenteert de winstratio's van de sector als geheel. De RoIC van de sector als geheel ligt in de range van 6,3% tot 9,3%. De RoE van de sector ligt in de range van 6,1% tot 9,1%.

2.2 Regulatorische winsten sector

Deze paragraaf rapporteert de winstcijfers op basis van regulatorische gegevens die ACM voor de tariefregulering bij netbeheerders opvraagt. De regulatorische cijfers van netbeheerders zijn conform de voorschriften van ACM opgesteld en berekend. Deze voorschriften zijn vastgelegd in de regulatorische accounting regels. Bijlage B bevat een toelichting op de regulatorische cijfers.

De regulatorische cijfers betreffen uitsluitend de gereguleerde dienstverlening. Bij elektriciteit gaat het om de transportdienst en de aansluitdienst; deze werden beiden in de gehele periode 2008-2013 gereguleerd. Bij gas gaat het voor de hele periode om de transportdienst en vanaf 2011 om de aansluitdienst, die vanaf dat jaar gereguleerd wordt. In deze winstenrapportage is de meetdienst niet opgenomen, omdat de marges van netbeheerders op de meetdienst niet goed vergelijkbaar zijn met de winstcijfers voor de transport- en aansluitdienst. Overige, niet-tariefgereguleerde opbrengsten die samenhangen met de transport- en aansluitdienst zijn wel meegenomen in deze rapportage. Nadere toelichting hierop staat in bijlage B.

2.2.1 Regulatorische winsten elektriciteit

Figuur 2a bevat voor elektriciteit een overzicht van omzet, kosten en regulatorische vermogenskostenvergoeding van alle netbeheerders tezamen op basis van de regulatorische cijfers. Het totaal van iedere kolom geeft de omzet weer. Met de omzet worden de kosten gedekt, te weten (a) de operationele kosten en (b) de afschrijvingen, beide berekend aan de hand van de regulatorische accounting regels. Wat resteert is de regulatorische vermogenskostenvergoeding. Dat is de vergoeding voor het vreemde vermogen, het eigen vermogen en belastingen samen. Gegeven de logica van de tariefregulering en de regulatorische accounting regels is het niet mogelijk de winst apart te berekenen.

De winstgevendheid heeft ACM in kaart gebracht door het rendement op activa te presenteren. Dit is berekend door de regulatorische vermogenskostenvergoeding te delen door de gestandaardiseerde activawaarde (GAW). Deze gestandaardiseerde activawaarde is de waarde van de vaste activa per einde boekjaar, volgens regulatorische regels.

Het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde (rendement op GAW) is een reëel rendement;² in dit percentage is dus geen vergoeding voor inflatie opgenomen. Aangezien de GAW jaarlijkse geïndexeerd wordt met de inflatie, wordt via de afschrijvingen al een vergoeding voor inflatie gegeven. Waarom ACM hiervoor heeft gekozen wordt nader toegelicht in de notitie 'Toelichting winsten'.³

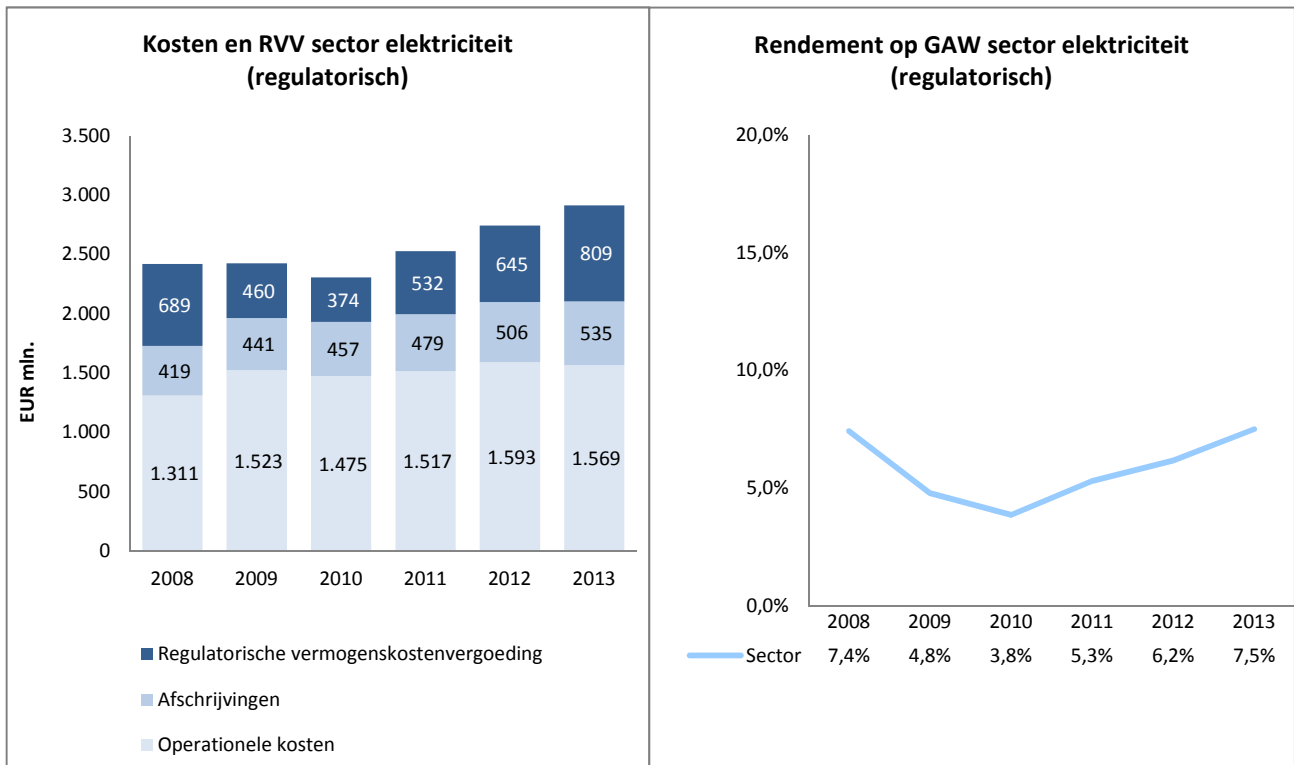
Figuur 2b geeft het rendement op de GAW van de sector als geheel voor elektriciteit weer. Het rendement op de GAW van de sector als geheel voor elektriciteit ligt in de range van 3,8% tot 7,5%.

---

² De RoIC en de RoE op basis van jaarrekeningcijfers zijn nominale rendementen en bevatten dus wel een vergoeding voor inflatie.

³ Zie o.a. randnummer 30.

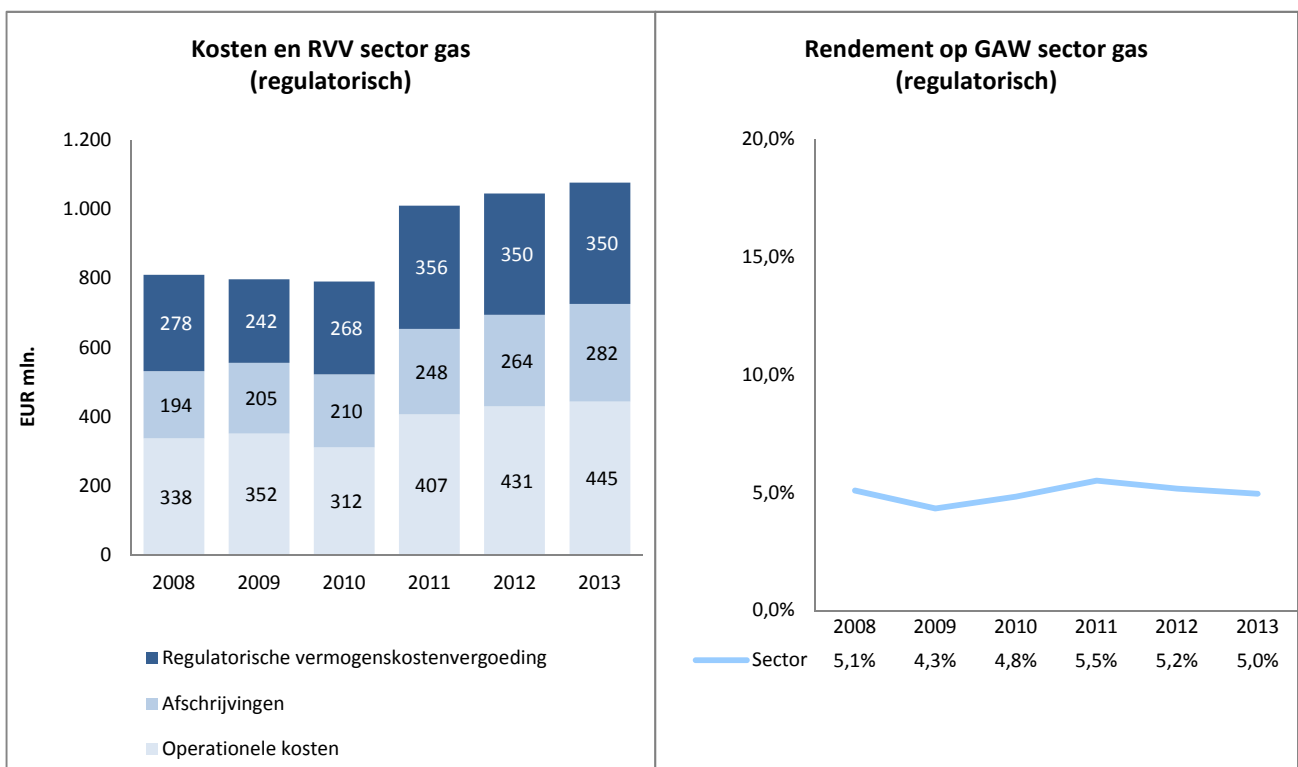

Figuur 2a en 2b: Kosten en RVV resp. rendement op de GAW van de sector voor elektriciteit (op basis van regulatorische cijfers)

2.2.2 Regulatorische winsten gas

In Figuur 3a en 3b is de situatie ten aanzien van gas afgebeeld op basis van de regulatorische cijfers. Figuur 3a bevat een overzicht van omzet, kosten en regulatorische vermogenskostenvergoeding van alle netbeheerders tezamen. In Figuur 3b is het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde afgebeeld. In figuur 3a is een sprong in de omzet en kosten te zien in het jaar 2011. Deze sprong wordt veroorzaakt doordat ACM vanaf 2011 de gasaansluitdienst reguleert; vanaf dat moment is de gasaansluitdienst in de regulatorische cijfers opgenomen. Het rendement op GAW van gas voor de sector als geheel ligt in de range van 4,3% tot 5,5%.

Figuur 3a en 3b: Kosten en RVV resp. rendement op de GAW van de sector voor gas (basis van regulatorische cijfers)

3 Winsten per netbeheerder

Dit hoofdstuk presenteert per netbeheerder de winsten. Hierbij worden de netbeheerders in volgorde van grootte gepresenteerd.⁴ Voor iedere netbeheerder worden eerst de winstratio's op basis van de jaarrekeningcijfers gepresenteerd, namelijk het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE). Daarna worden de winstratio's op basis van de regulatorische cijfers gepresenteerd, namelijk de rendementen op de gestandaardiseerde activawaarde (Rendement op GAW) van elektriciteit en van gas. Bijlage C bevat tabellen met de cijfers waarmee deze winstratio's berekend zijn.

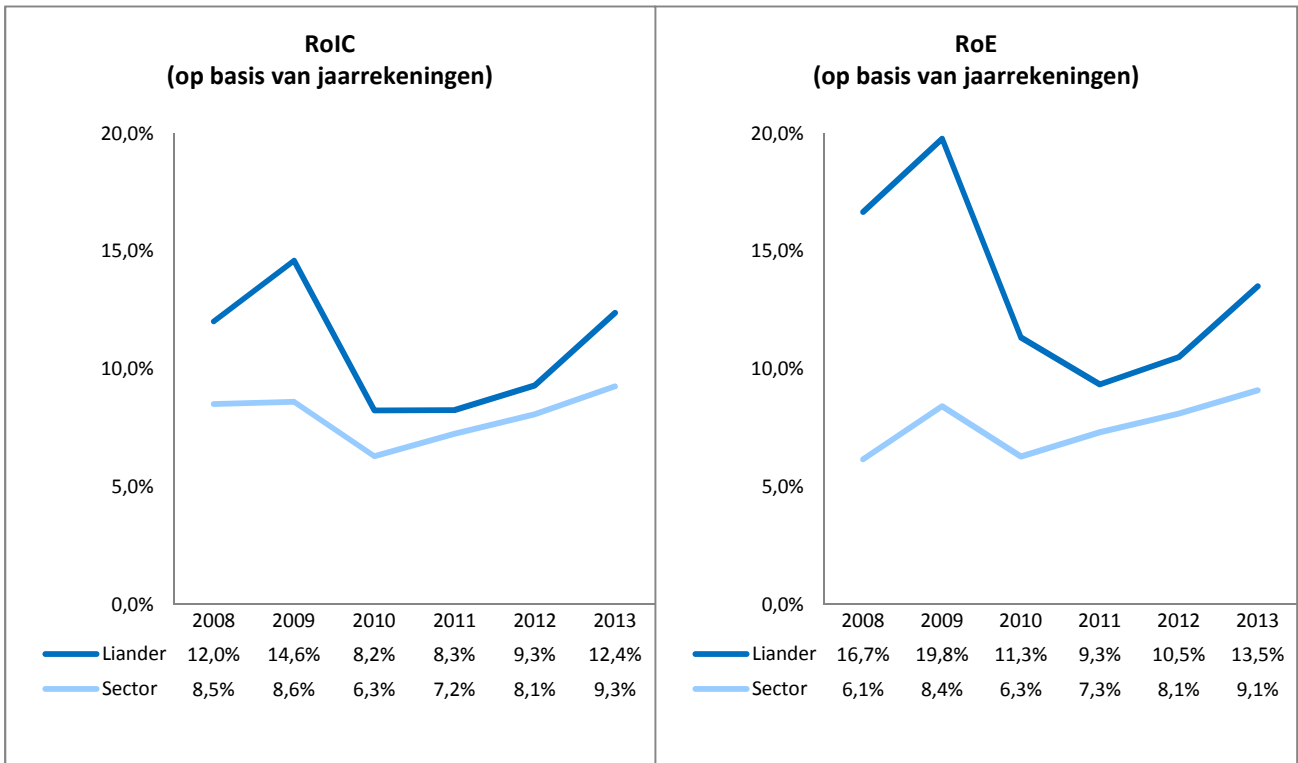
⁴ Op basis van geregleerde omzet.

3.1 Liander

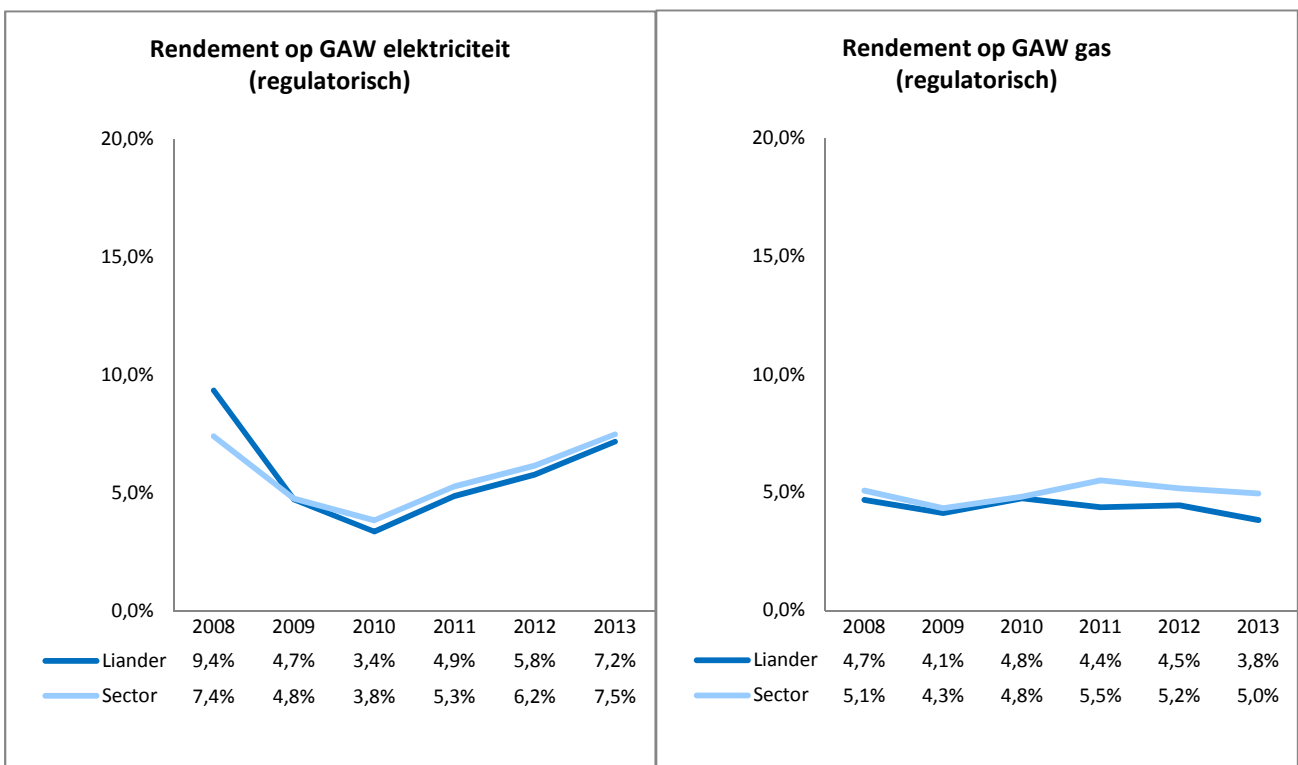
Liander heeft in 2010 de netbeheerder Haarlemmermeer overgenomen. Bij de regulatorische cijfers is in alle jaren Haarlemmermeer bij Liander gevoegd. Wegens het ontbreken van jaarrekeningen van Haarlemmermeer tot en met 2010 was dat in die periode voor de jaarrekeningcijfers niet mogelijk, en is Haarlemmermeer pas vanaf 2011 onderdeel van de jaarrekeningcijfers van Liander (in de jaren tot en met 2010 is Haarlemmermeer onderdeel van de jaarrekening van Endinet). Dit is verder toegelicht in bijlagen A en B.

Figuur 4a en 4b bevatten respectievelijk het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Liander op basis van de jaarrekeningcijfers (vanaf 2011 inclusief Haarlemmermeer). De RoIC van Liander ligt tussen de 8,2% en 14,6% en ligt alle jaren boven het gemiddelde van de sector. De RoE van Liander ligt tussen de 9,3% en de 19,8% en ligt ook alle jaren boven het sectorgemiddelde.

Figuur 5a en 5b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Liander (voor alle jaren inclusief Haarlemmermeer). Het rendement op GAW van elektriciteit van Liander ligt tussen de 3,4% en 9,4%. Het rendement op GAW van gas van Liander ligt tussen de 3,8% en 4,8%. Bij elektriciteit ligt het rendement op GAW rond het sectorgemiddelde, bij gas iets daaronder.

Figuur 4a en 4b: RoIC en RoE van Liander (op basis van jaarrekeningen)

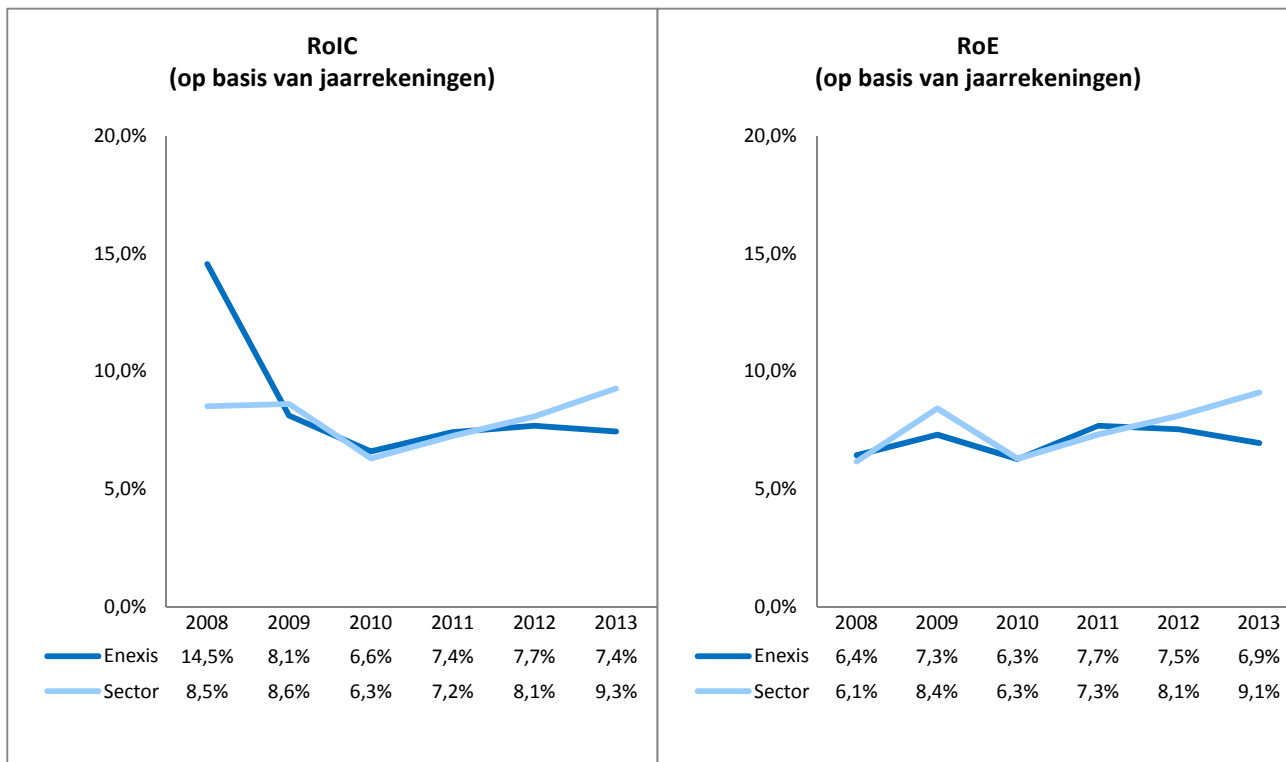
Figuur 5a en 5b: Rendement op de GAW van Liander voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

3.2 Enexis

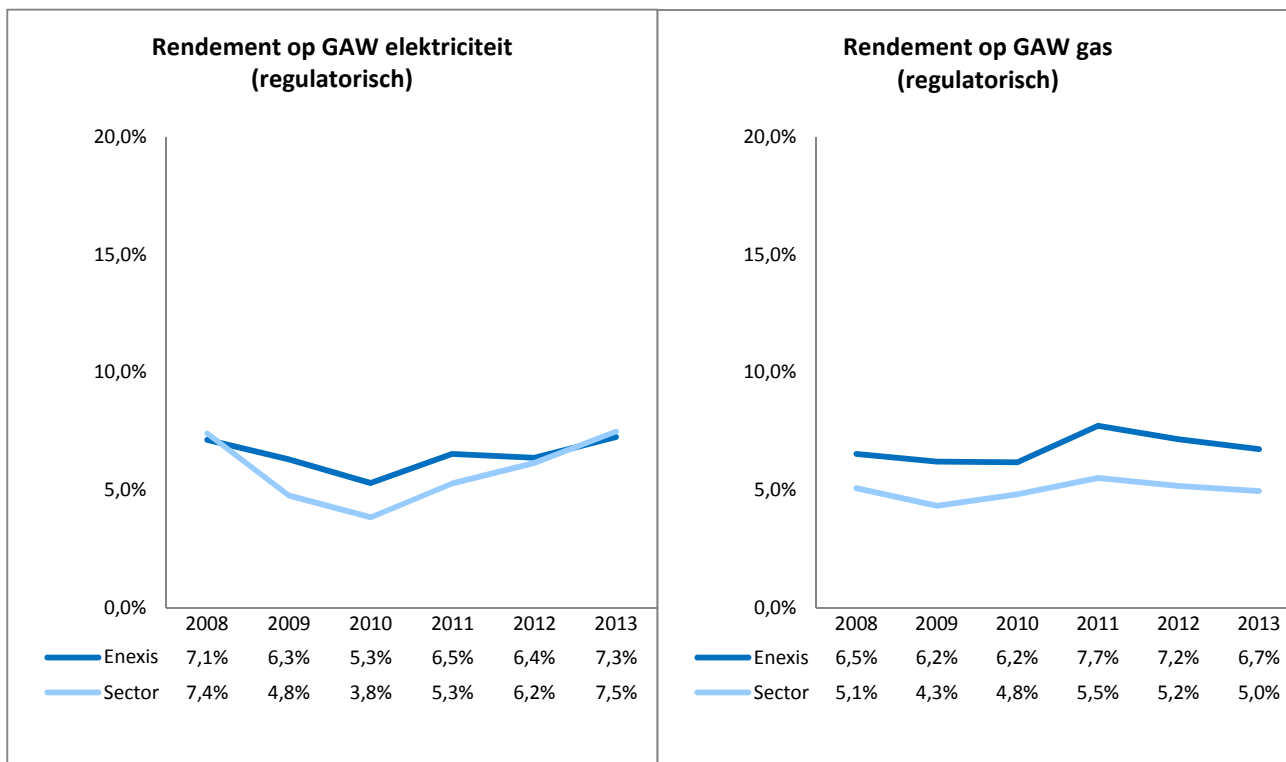
Enexis heeft in 2011 de netbeheerder Intergas overgenomen en vanaf dat jaar in zijn jaarrekening verwerkt. Zowel bij de jaarrekeningcijfers als bij de regulatorische cijfers heeft ACM voor de jaren 2008-2010 Intergas bij Enexis opgeteld. Verder is Enexis samen met DNWB aandeelhouder van Zebra, waardoor het aandeel van Enexis in Zebra deel uitmaakt van de jaarrekeningcijfers van Enexis. De winstratio's op basis van de jaarrekening (de RoIC en de RoE) van Enexis zijn dus inclusief Zebra. De regulatorische winstratio's van Enexis zijn exclusief Zebra. Paragraaf 3.9 presenteert de winstcijfers van Zebra apart.

Figuur 6a en 6b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Enexis op basis van de jaarrekeningcijfers (dus inclusief Intergas en inclusief Zebra). De RoIC van Enexis ligt tussen de 6,6% en de 14,5%. In 2008 is de RoIC hoger en in 2013 lager dan het sectorgemiddelde; in de andere jaren ligt deze vrijwel op het niveau van de sector. De RoE van Enexis ligt tussen de 6,3% en de 7,7% en schommelt licht om het sectorgemiddelde heen.

Figuur 7a en 7b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Enexis (deze cijfers zijn exclusief Zebra). Het rendement op GAW van elektriciteit van Enexis ligt tussen de 5,3% en 7,3%. Het rendement op GAW van gas van Enexis ligt tussen de 6,2% en 7,7%. Zowel bij elektriciteit als bij gas ligt het rendement op GAW grotendeels boven het sectorgemiddelde.

Figuur 6a en 6b: RoIC en RoE van Enexis (op basis van jaarrekeningen)

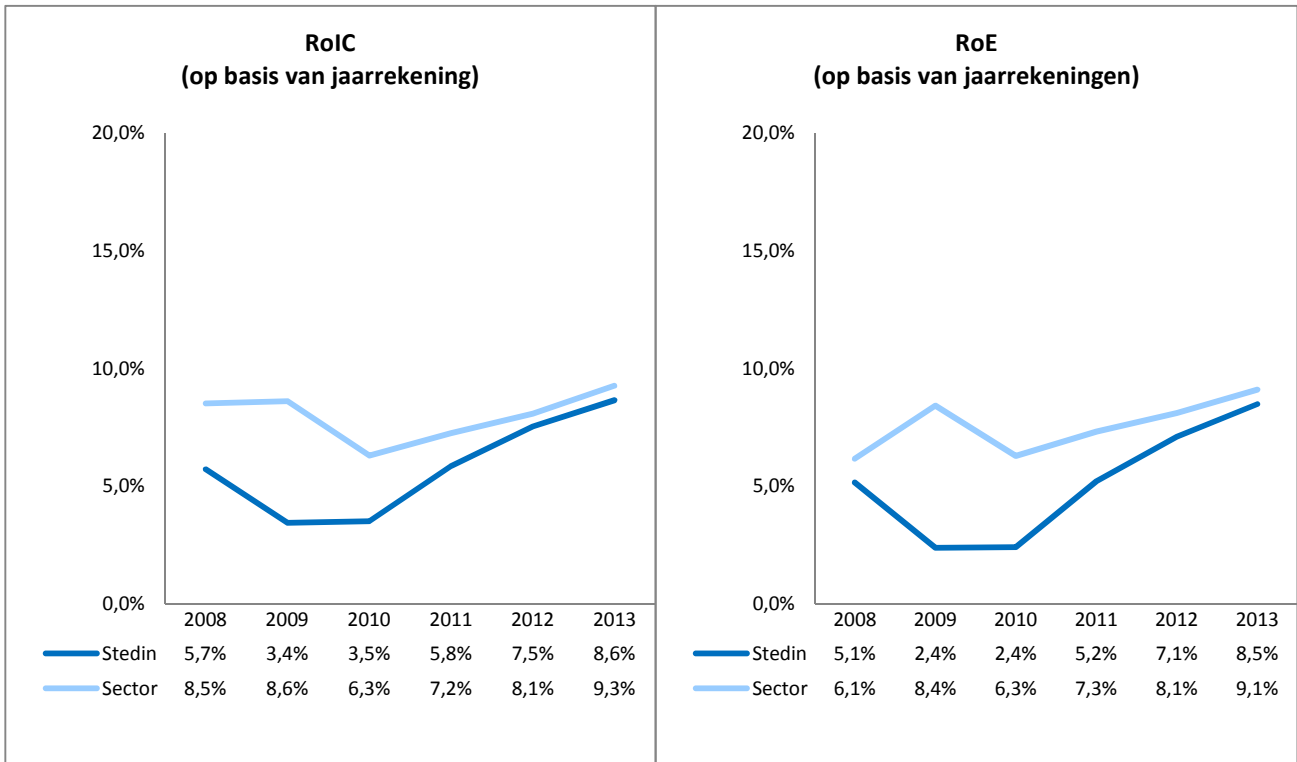
Figuur 7a en 7b: Rendement op de GAW van Enexis voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

3.3 Stedin

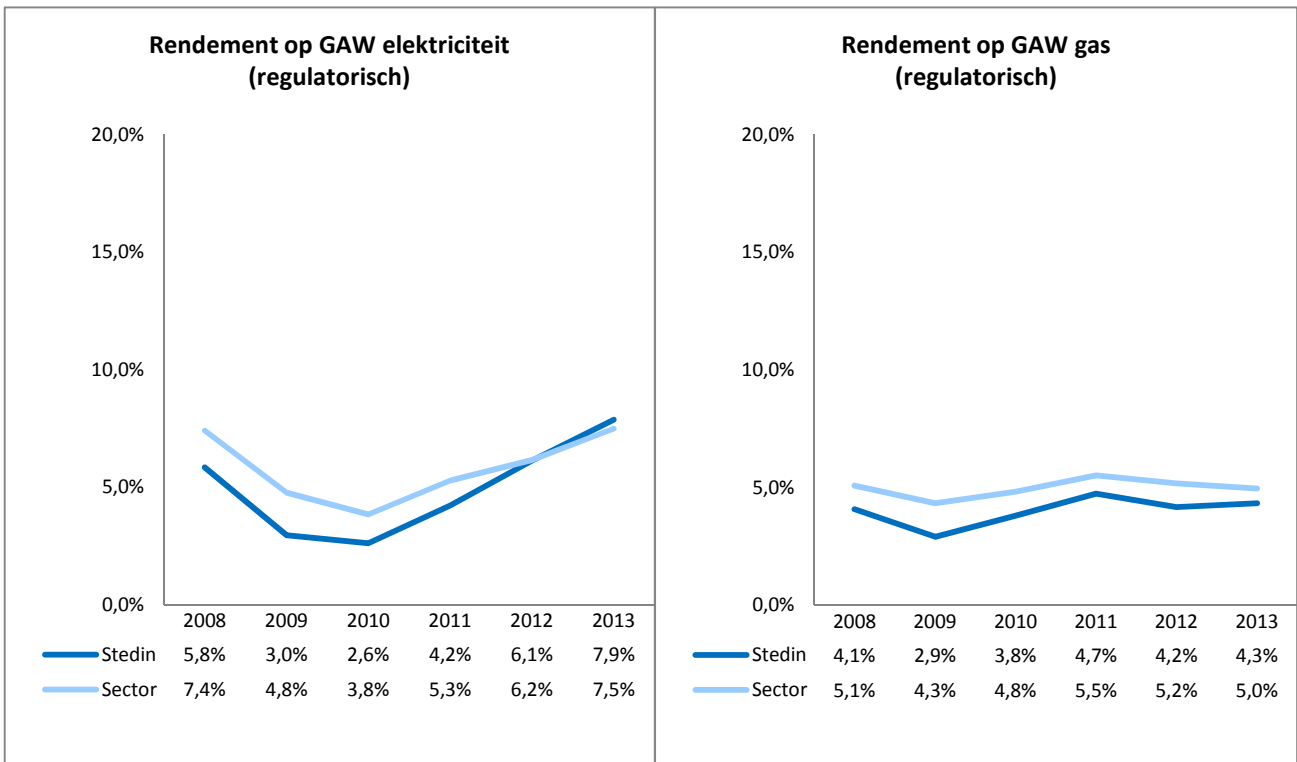
Figuur 8a en 8b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Stedin op basis van de jaarrekeningcijfers. De RoIC van Stedin ligt tussen de 3,4% en 8,6%. De RoE van Stedin ligt tussen de 2,4% en de 8,5%. Beide ratio's van Stedin liggen alle jaren onder het sectorgemiddelde.

Figuur 9a en 9b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Stedin. Het rendement op GAW van elektriciteit van Stedin ligt tussen de 2,6% en 7,9%. Het rendement op GAW van gas van Stedin ligt tussen de 2,9% en 4,7%. In beide gevallen ligt het rendement op GAW van Stedin onder het gemiddelde van de sector, met uitzondering van elektriciteit in 2013.

Figuur 8a en 8b: RoIC en RoE van Stedin (op basis van jaarrekeningen)

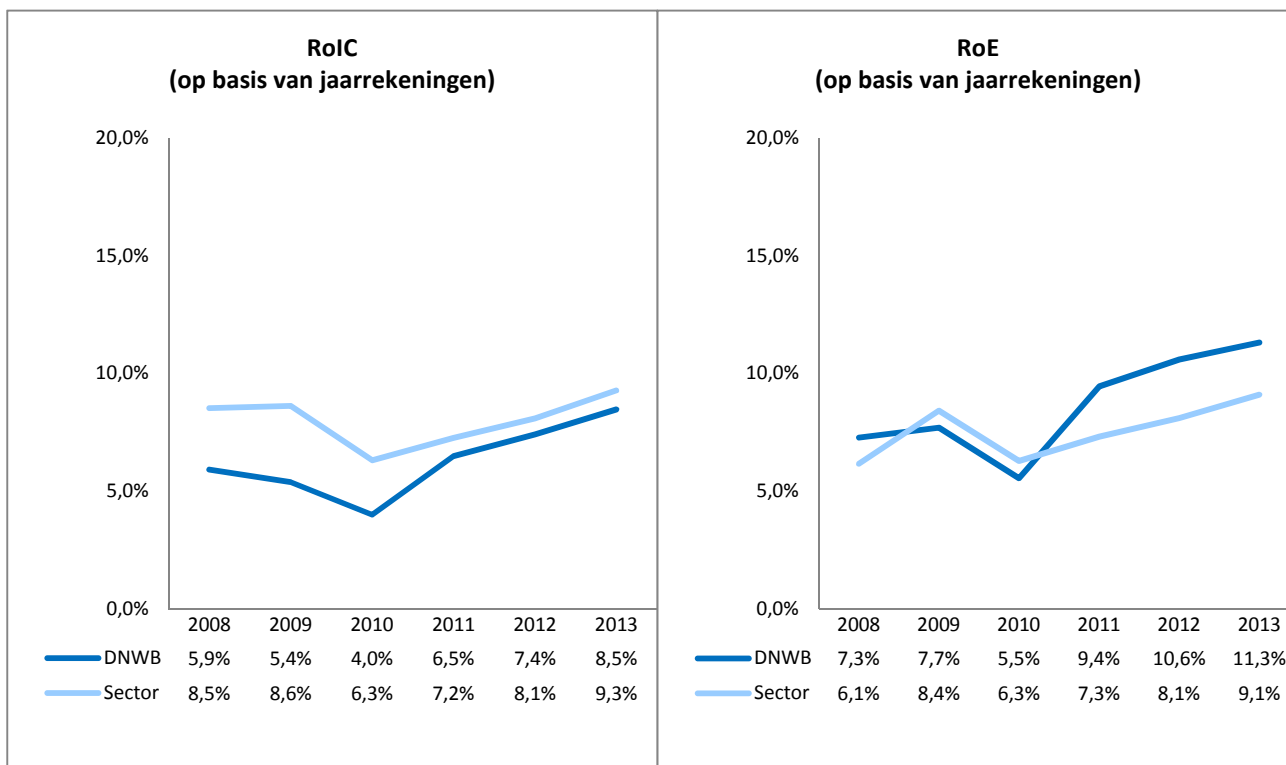
Figuur 9a en 9b: Rendement op de GAW van Stedin voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

3.4 DNWB

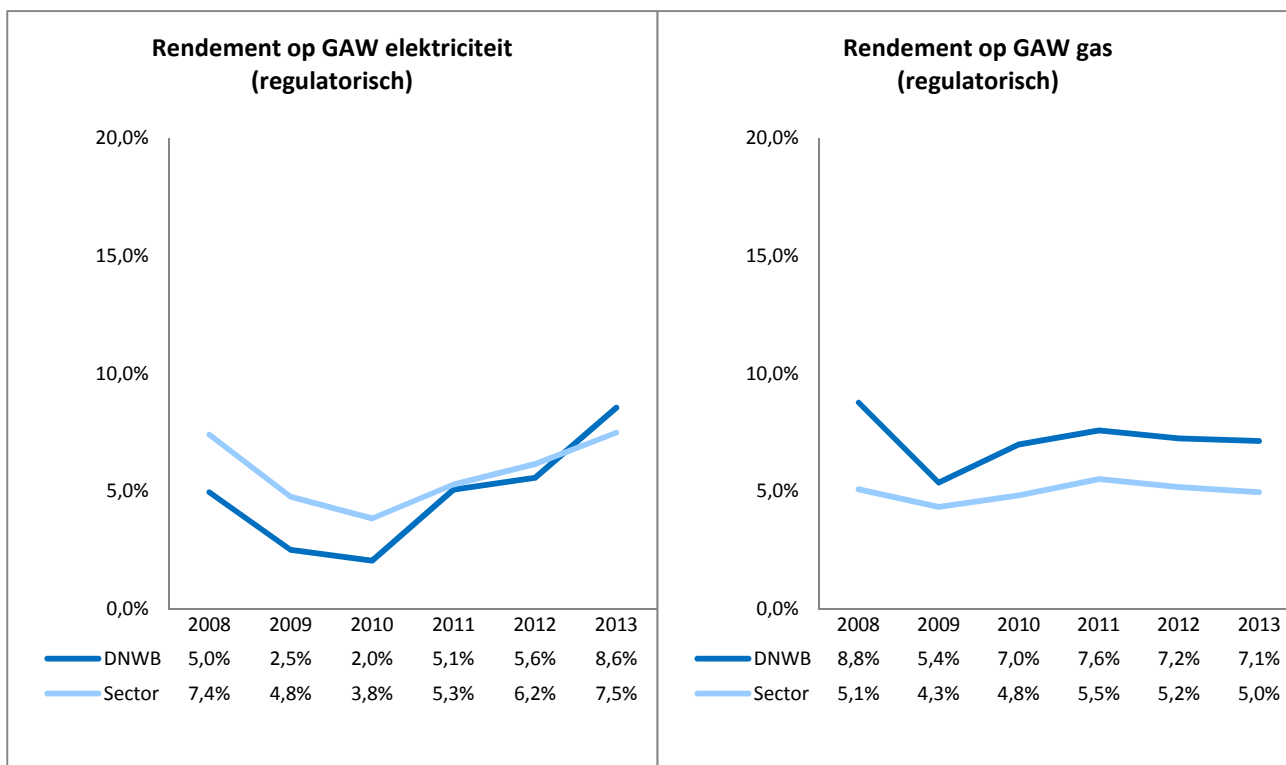
Figuur 10a en 10b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder DNWB op basis van de jaarrekeningcijfers. DNWB is samen met Enexis aandeelhouder van Zebra, waardoor het aandeel van DNWB in Zebra in de jaarrekeningcijfers van DNWB is opgenomen. De winstratio's op basis van de jaarrekening (de RoIC en de RoE) van DNWB zijn dus inclusief Zebra. De regulatorische winstratio's van DNWB zijn exclusief Zebra. Paragraaf 3.9 presenteert de winstcijfers van Zebra apart.

De RoIC van DNWB ligt tussen de 4,0% en 8,5% en ligt alle jaren onder het gemiddelde van de sector. De RoE van DNWB ligt tussen de 5,5% en de 11,3% en beweegt zich rondom het sectorgemiddelde.

Figuur 11a en 11b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van DNWB (exclusief Zebra). Het rendement op GAW van elektriciteit van DNWB ligt tussen de 2,0% en 8,6%. Het rendement op GAW van gas van DNWB ligt tussen de 5,4% en 8,8%. Bij elektriciteit ligt het rendement op GAW van DNWB op één jaar na in alle jaren onder het sectorgemiddelde en bij gas ligt het rendement op GAW in alle jaren boven het sectorgemiddelde.

Figuur 10a en 10b: RoIC en RoE van DNWB (op basis van jaarrekeningen)

Figuur 11a en 11b: Rendement op de GAW van DNWB voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

3.5 Endinet

Medio 2010 heeft Liander de netbeheerder Haarlemmermeer overgenomen die tot dat moment deel uitmaakte van Endinet. Bij de regulatorische cijfers heeft ACM Haarlemmermeer in alle jaren bij Liander gevoegd. Bij de jaarrekeningcijfers was dat niet mogelijk wegens het ontbreken van jaarrekeningen van Haarlemmermeer over 2008-2010. In die jaren maken de cijfers van de netbeheerder Haarlemmermeer deel uit van de jaarrekeningcijfers van Endinet.

Figuur 12a en 12b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Endinet op basis van de jaarrekeningcijfers (tot en met 2010 inclusief Haarlemmermeer).

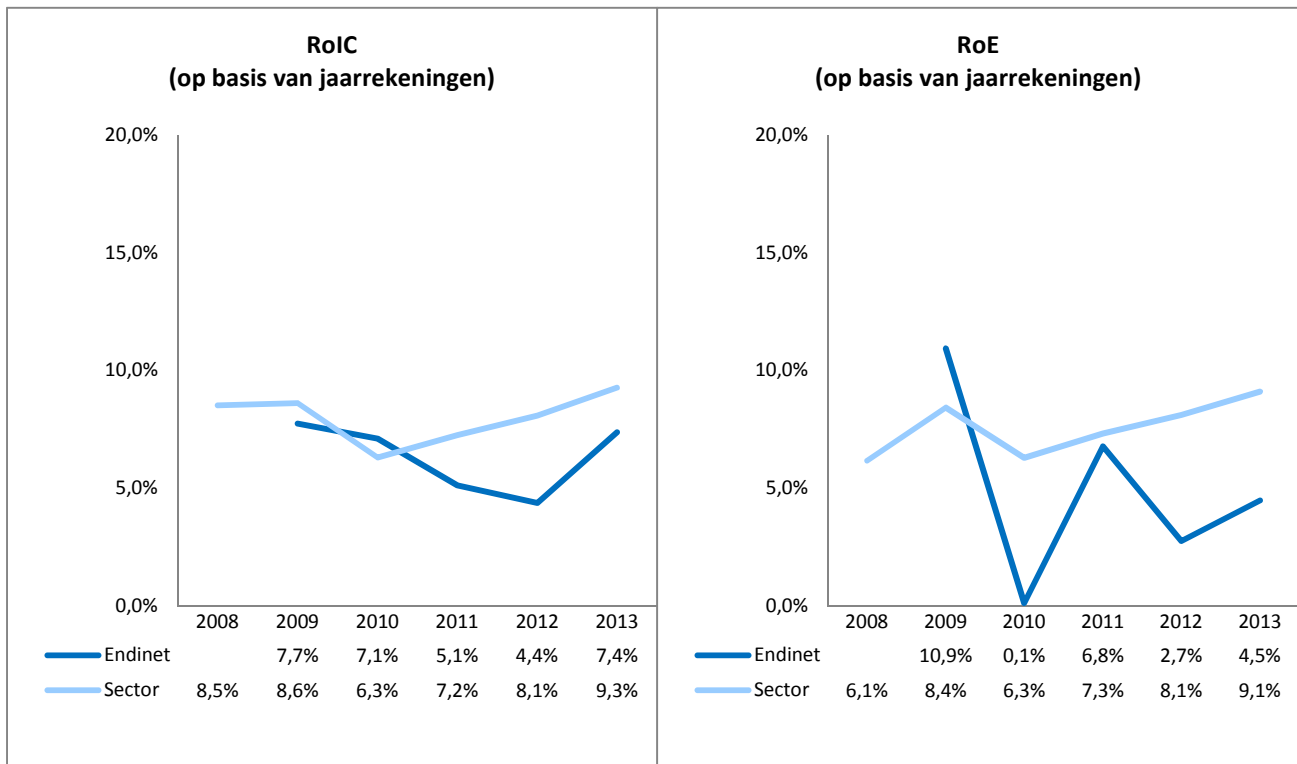
De ratiowaarden van Endinet voor 2008 liggen ruim buiten de range van de grafiek en zijn om die reden niet in de grafieken afgebeeld. De RoIC was in 2008 -14% en de RoE -169%.⁵ Oorzaak van deze negatieve ratio's was een bijzondere waardevermindering in 2008.⁶ Afgezien van 2008 lag de RoIC van Endinet tussen de 4,4% en 7,7% en de RoE tussen de 0,1% en de 10,9%. De beide ratio's liggen grotendeels onder het sectorgemiddelde en de RoE vertoont een grillig verloop.

Figuur 13a en 13b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Endinet (alle jaren exclusief Haarlemmermeer). Het rendement op GAW van elektriciteit van Endinet ligt tussen de 5,8% en 12,4%. Het rendement op GAW van gas van Endinet ligt tussen de 5,5% en 6,7%. In beide gevallen ligt het rendement op GAW van Endinet boven het gemiddelde van de sector.

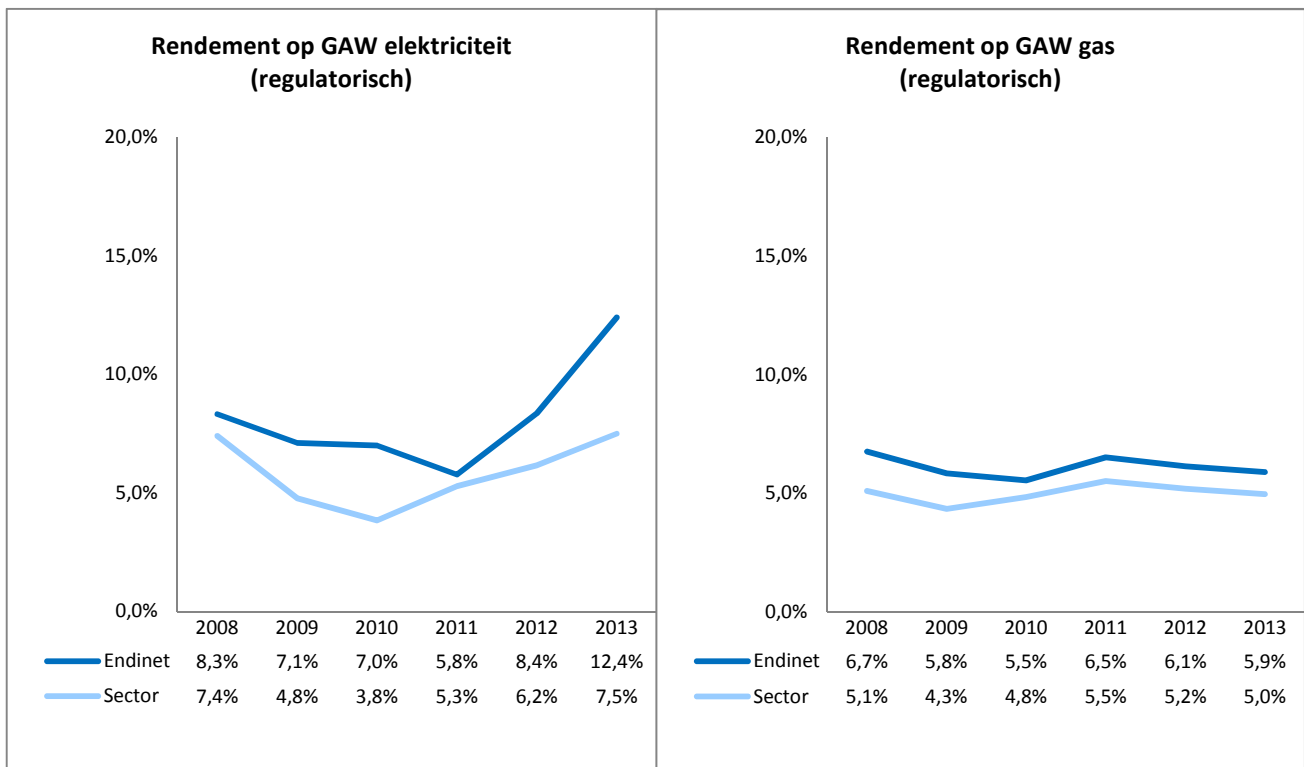
---

⁵ De gegevens van Endinet van 2008 zijn wel meegenomen in de berekening van de sectorwaarden.

⁶ Endinet noemt dit in hun reactie op een concept van de berekeningen voor deze rapportage. Zie bijlage C.4.

Figuur 12a en 12b: RoIC en RoE van Endinet (op basis van jaarrekeningen)

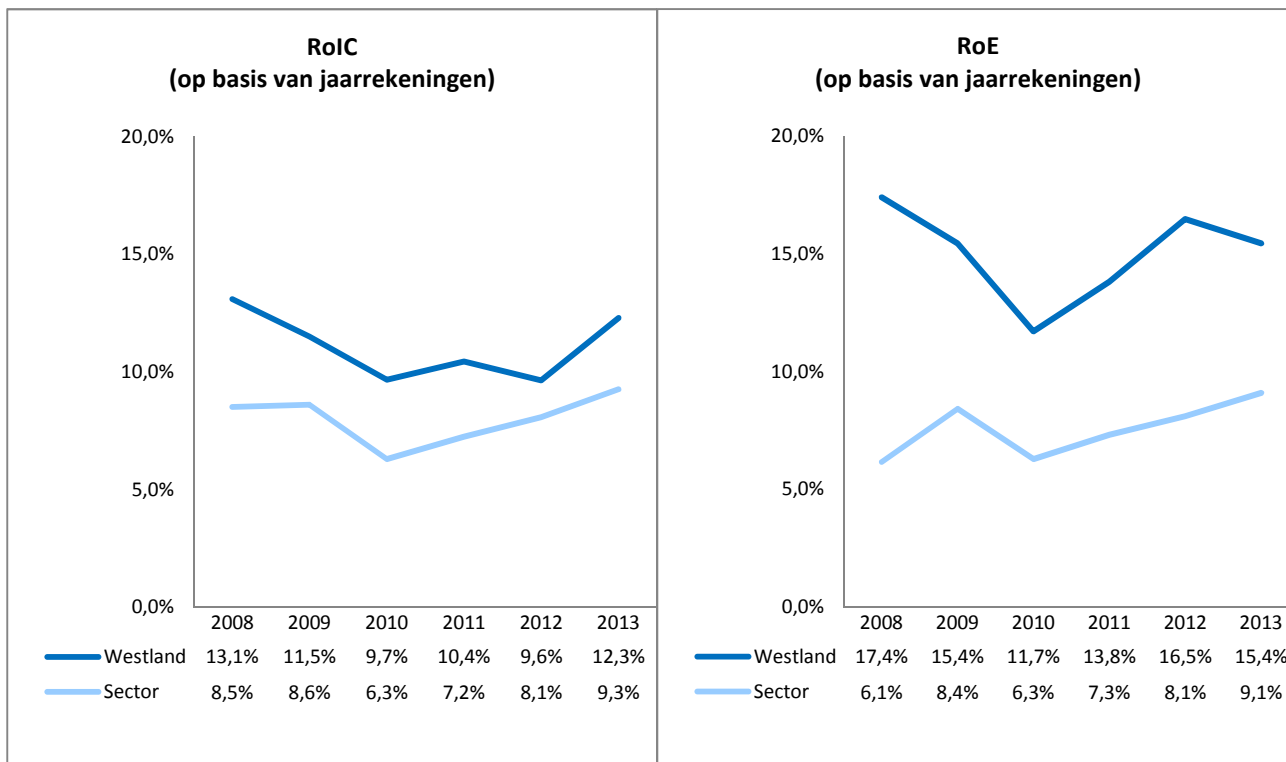

Figuur 13a en 13b: Rendement op de GAW van Endinet voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

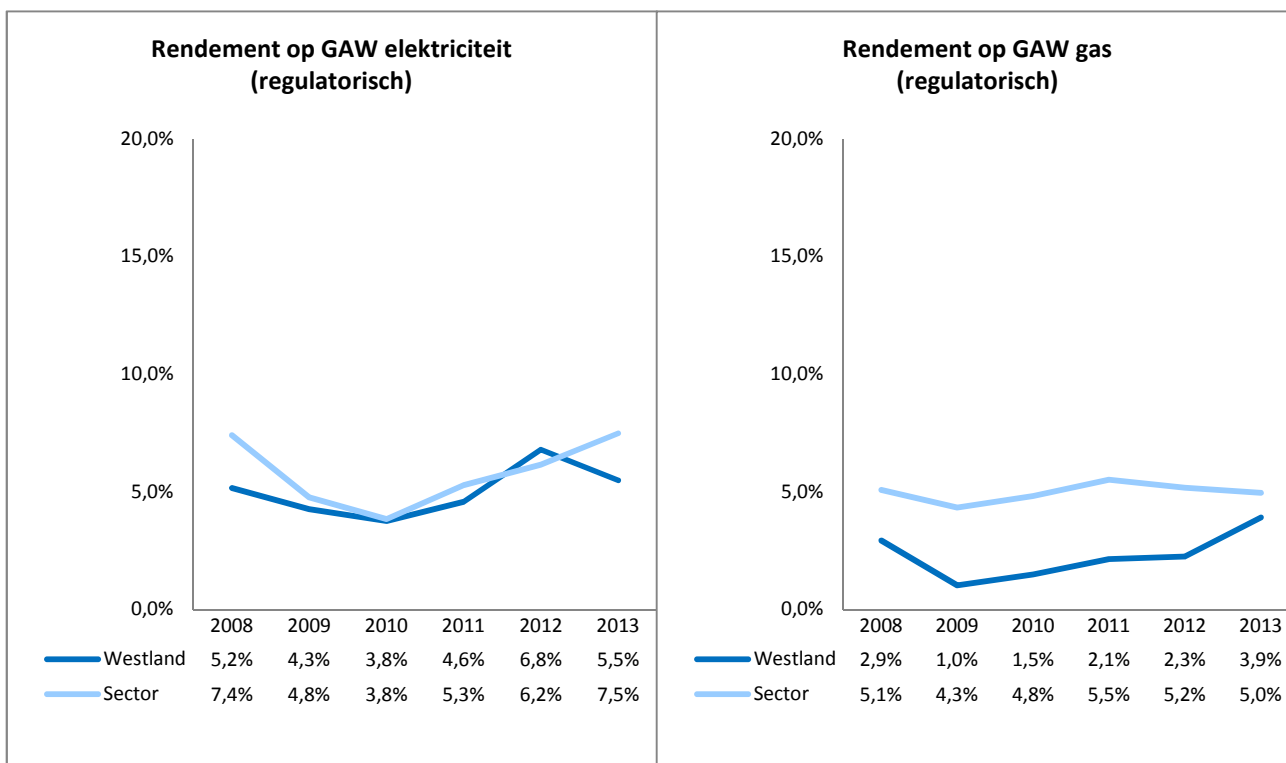
3.6 Westland

Figuur 14a en 14b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Westland op basis van de jaarrekeningcijfers. De RoIC van Westland ligt tussen de 9,6% en 13,1%. De RoE van Westland ligt tussen de 11,7% en de 17,4%. Beide ratio's liggen alle jaren ruim boven het sectorgemiddelde.

Figuur 15a en 15b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Westland. Het rendement op GAW van elektriciteit van Westland ligt tussen de 3,8% en 6,8%. Het rendement op GAW van gas van Westland ligt tussen de 1,0% en 3,9%. Het rendement op GAW van gas en elektriciteit van Westland liggen alle jaren onder het sectorgemiddelde, behalve het rendement op GAW van elektriciteit in het jaar 2012.

Figuur 14a en 14b: RoIC en RoE van Westland (op basis van jaarrekeningen)

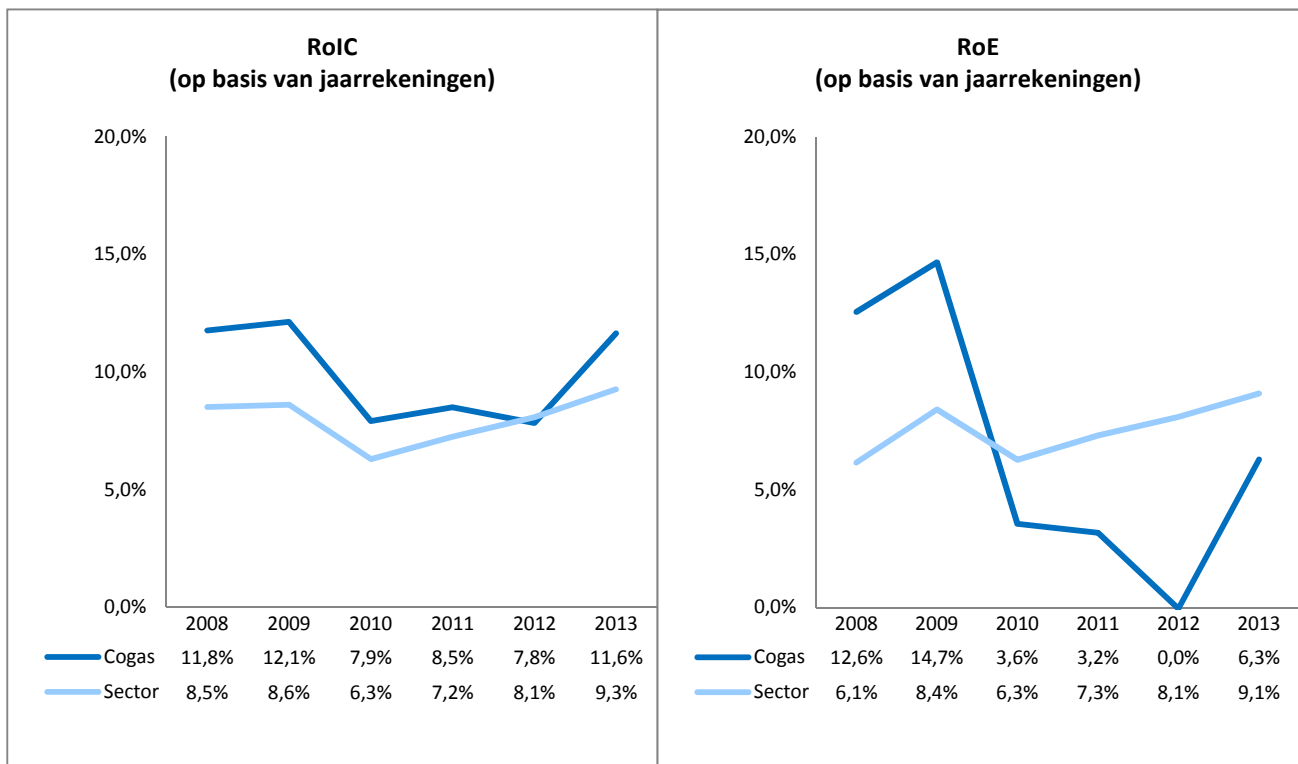
Figuur 15a en 15b: Rendement op de GAW van Westland voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

3.7 Cogas

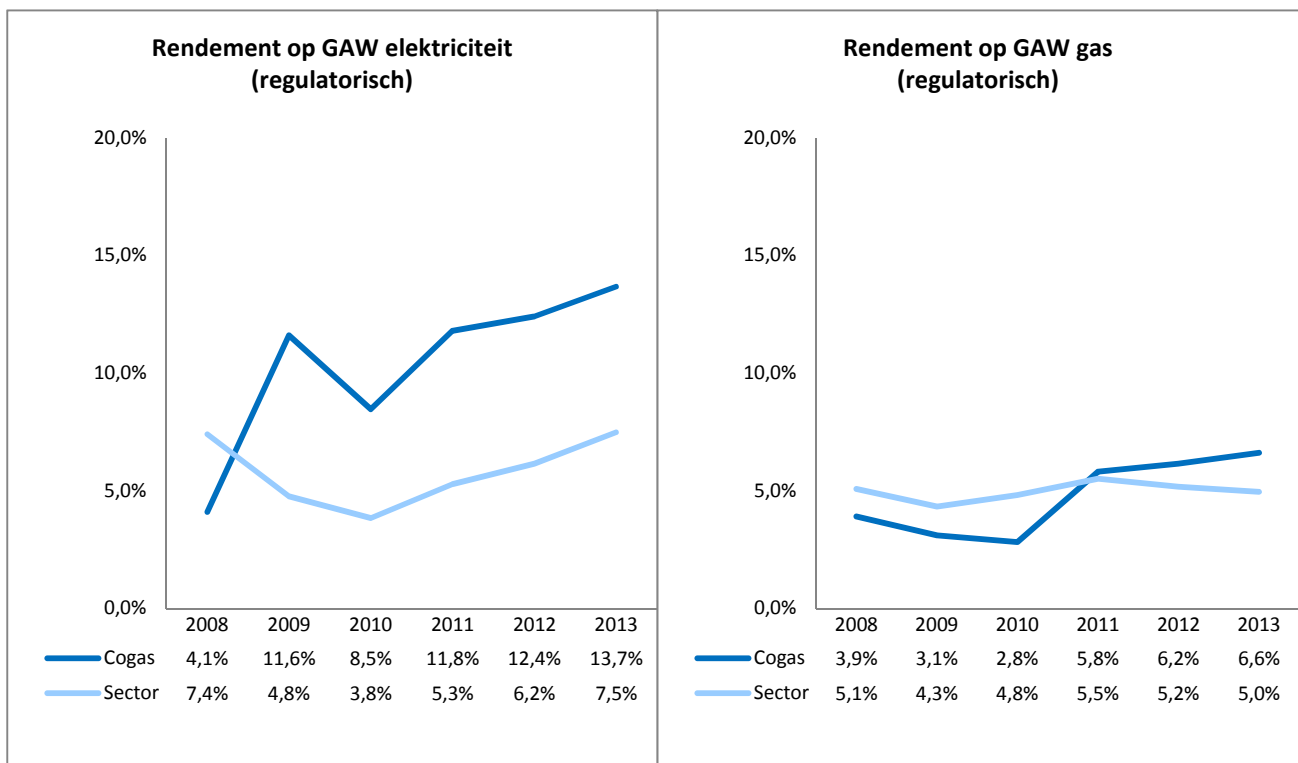
Figuur 16a en 16b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Cogas op basis van de jaarrekeningcijfers. De RoIC van Cogas ligt tussen de 7,8% en 12,1% en met uitzondering van 2012 ligt deze alle jaren boven het gemiddelde van de sector. De RoE van Cogas ligt tussen de 0,0% en de 14,7% en ligt eerst ruim boven en later ruim onder het sectorgemiddelde.

Figuur 17a en 17b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Cogas. Het rendement op GAW van elektriciteit van Cogas ligt tussen de 4,1% en 13,7%, op één jaar na ruim boven het gemiddelde van de sector. Het rendement op GAW van gas van Cogas ligt tussen de 2,8% en 6,6%, hetgeen in de eerste drie jaar onder het sectorgemiddelde is en in de laatste drie jaar daarboven.

Figuur 16a en 16b: RoIC en RoE van Cogas (op basis van jaarrekeningen)

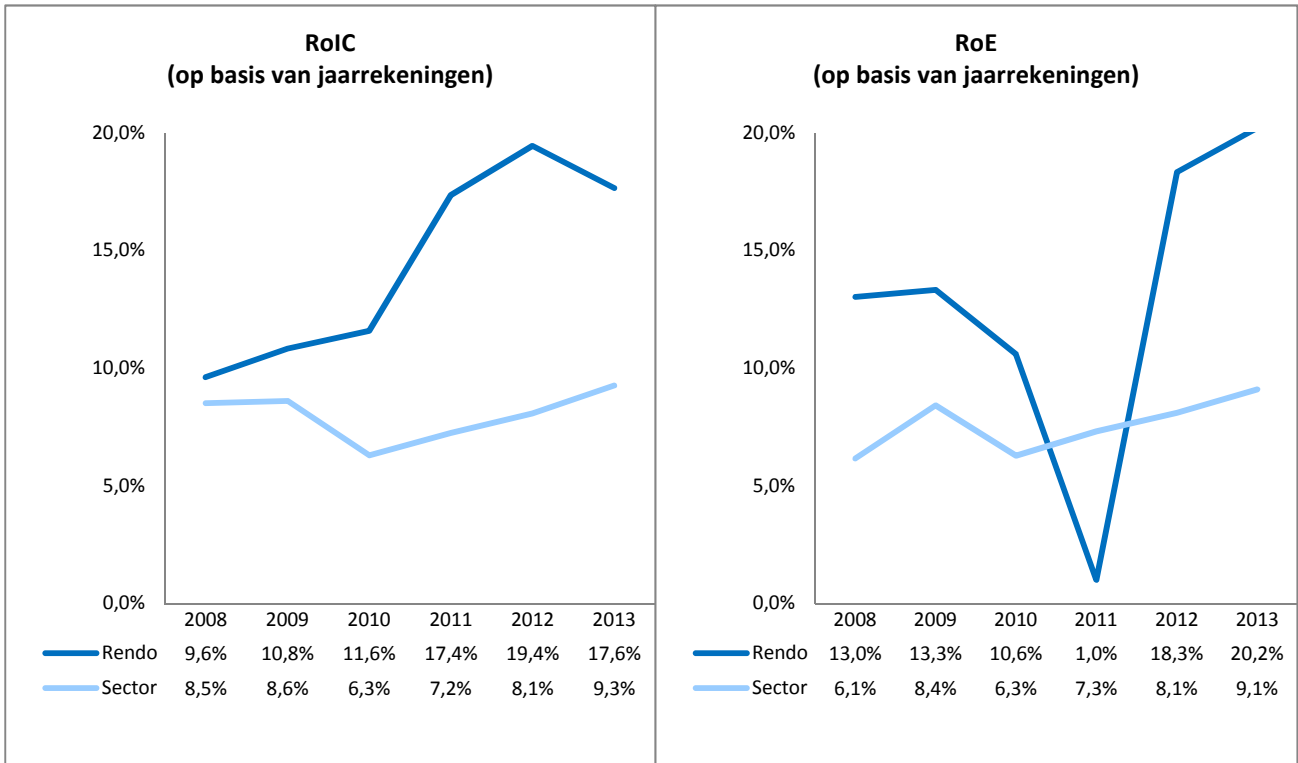

Figuur 17a en 17b: Rendement op de GAW van Cogas voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

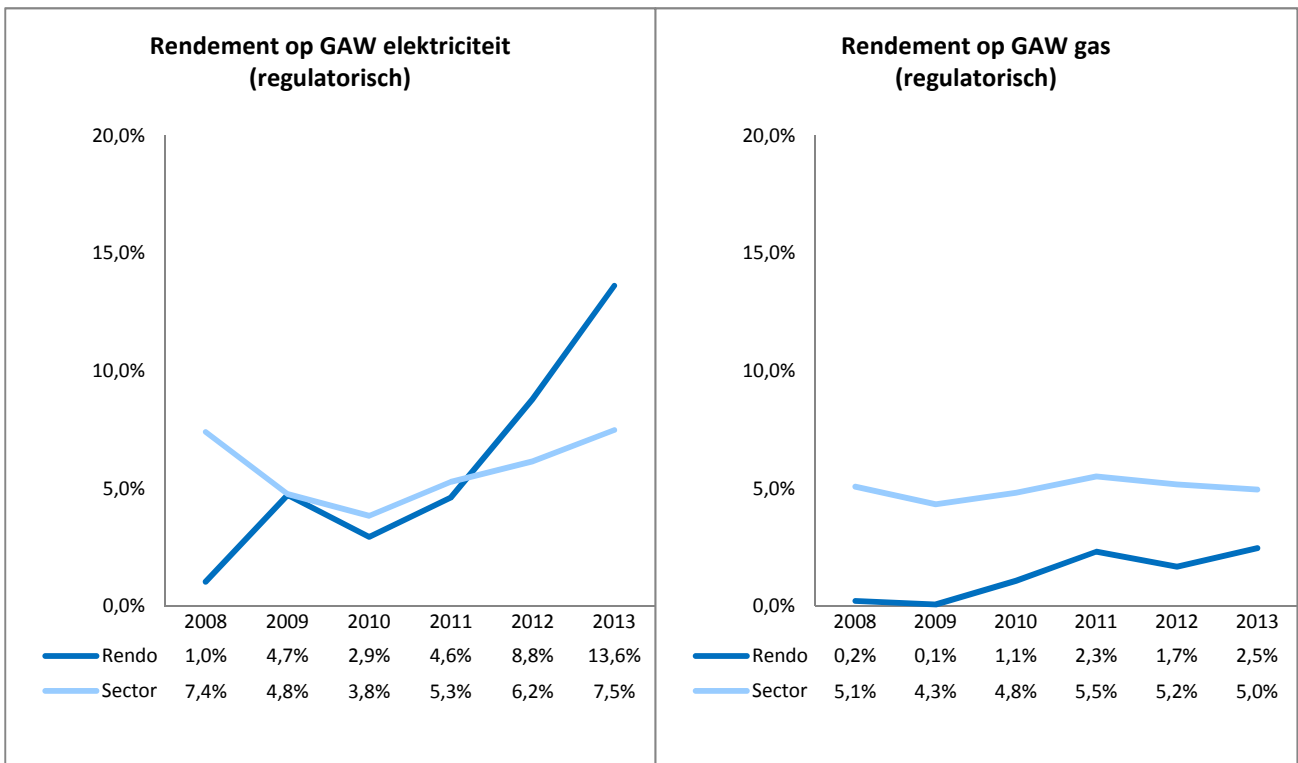
3.8 RENDO

Figuur 18a en 18b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Rendo op basis van de jaarrekeningcijfers. De RoIC van RENDO ligt tussen de 9,6% en 19,4% en ligt alle jaren boven het sectorgemiddelde. De RoE van Rendo ligt tussen de 1,0% en de 20,2%. Met uitzondering van 2011, wanneer de RoE een grote dip vertoont, is de RoE alle jaren ruim hoger dan het sectorgemiddelde.

Figuur 19a en 19b bevatten het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit respectievelijk gas van Rendo. Het rendement op GAW van elektriciteit van Rendo ligt tussen de 1,0% en 13,6%, eerst fors lager, dan drie jaar net onder het gemiddelde van de sector, en daarna erboven. Het rendement op GAW van gas van RENDO ligt tussen de 0,1% en 2,5%, hetgeen ruim onder het sectorgemiddelde is.

Figuur 18a en 18b: RoIC en RoE van RENDO (op basis van jaarrekeningen)

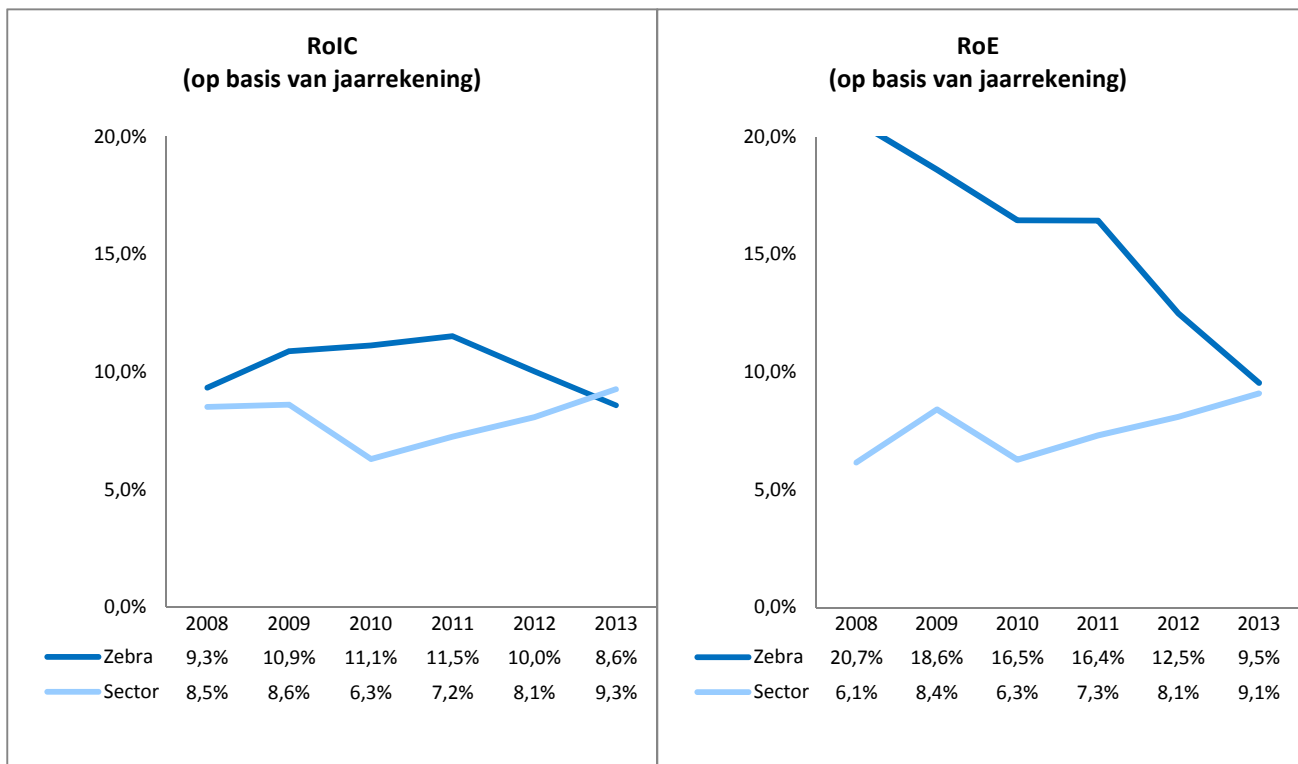

Figuur 19a en 19b: Rendement op de GAW van RENDO voor elektriciteit en gas (op basis van regulatorische cijfers)

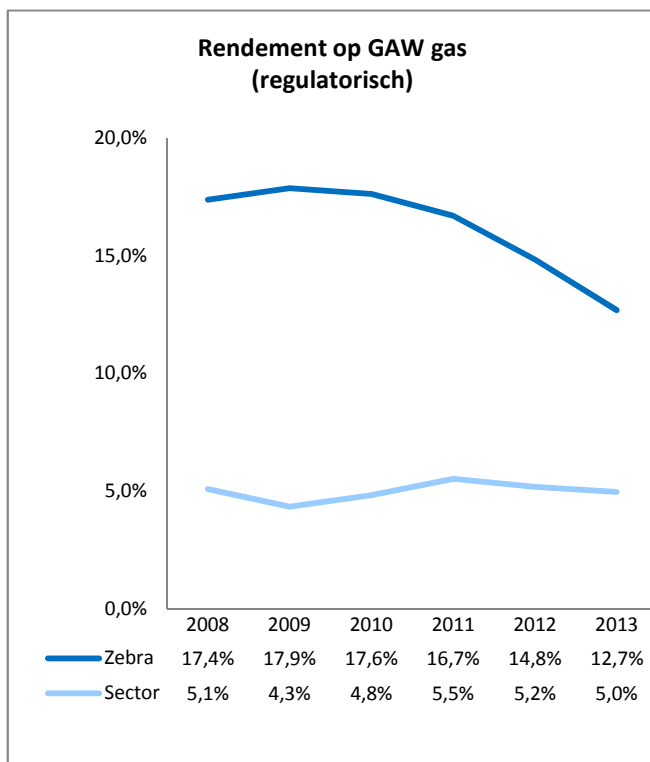
3.9 Zebra

Figuur 20a en 20b bevatten het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC) en het rendement op eigen vermogen (RoE) van de netbeheerder Zebra op basis van de jaarrekeningcijfers. De RoIC van Zebra ligt tussen de 8,6% en 11,5% en ligt op één jaar na in alle jaren boven het gemiddelde van de sector. De RoE van Zebra ligt tussen de 9,5% en de 20,7% en ligt over het geheel gezien ruim boven het sectorgemiddelde.

Figuur 21 bevat het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van gas van Zebra (Zebra heeft alleen een gasnet). Het rendement op GAW van gas van Zebra ligt tussen de 12,7% en 17,9%, hetgeen ruim boven het sectorgemiddelde is.

Figuur 20a en 20b: RoIC en RoE van Zebra (op basis van jaarrekeningen)

Figuur 21: Rendement op de GAW van Zebra voor gas (op basis van regulatorische cijfers)

4 Samenvatting

De Autoriteit Consument & Markt heeft de winsten van regionale netbeheerders van elektriciteit- en gasnetten over de jaren 2008 tot en met 2013 in kaart gebracht. Dit rapport geeft hiervan een overzicht.

Op basis van de jaarrekeningen van de regionale netbeheerders blijkt dat het rendement op geïnvesteerd vermogen van de sector als geheel in de range van 6,3 tot 9,3% ligt. Het rendement op eigen vermogen ligt vrijwel in dezelfde range, namelijk van 6,1 tot 9,1%.

Het rendement op de gestandaardiseerde activawaarde van elektriciteit van de sector als geheel op basis van de regulatorische cijfers varieert tussen 3,8 en 7,5%. Bij gas ligt dit tussen de 4,3 en 5,5%.

Bijlage A Toelichting op de jaarrekeninggegevens

In deze winstenrapportage zijn winsten berekend op basis van twee verschillende gegevensbronnen. De eerste gegevensbron betreft de jaarrekeningen van de regionale netbeheerders. Deze bijlage A geeft daar toelichting op. De tweede gegevensbron betreft de regulatorische gegevens. De toelichting daarop is opgenomen in Bijlage B.

Oorsprong van de jaarrekeninggegevens

De regionale netbeheerders dienen ieder jaar een jaarrekening op te stellen; als zij daartoe niet al verplicht zijn op grond van het jaarrekeningrecht, dan moeten zij op grond van de Elektriciteitswet en de Gaswet een jaarrekening of een 'daarmee overeenkomend financieel overzicht' opstellen.⁷ In veel gevallen hebben netbeheerders een daarmee overeenkomend financieel overzicht opgesteld, wat vaak sterk lijkt op een jaarrekening maar het sec genomen niet is, bijvoorbeeld omdat de vereiste toelichtingen ontbreken. Netbeheerders gebruiken verschillende namen voor deze rapportage, zoals jaarbericht, financieel verslag, etc. Voor het gemak gebruiken wij dit in deze rapportage de term jaarrekening.

De jaarrekeningen van de netbeheerders moeten onderscheiden worden van de jaarrekeningen van de netwerkbedrijven waartoe netbeheerders in de regel behoren.⁸ Aangezien deze netwerkbedrijven ook andere activiteiten ontplooiën, betekent dit dat op basis van de jaarrekening van een netwerkbedrijf geen goed zicht op de netbeheerder ontstaat. Daarom maakt ACM voor de jaarrekeningcijfers in dit onderzoek gebruik van de jaarrekeningen van netbeheerders. Een overzicht van de netbeheerders staat in tabel A.1.⁹

Netbeheerder	Onderdeel van netwerkbedrijf / groep
Cogas Infra en Beheer B.V.	Cogas Holding N.V.
Delta Netwerkbedrijf B.V.	Delta N.V.
Endinet B.V.	Alliander N.V.
Enexis B.V.	Enexis Holding N.V.
Liander N.V.	Alliander N.V.
N.V. RENDO	N.V. RENDO Holding
Stedin Netbeheer B.V.	Eneco Holding N.V.
Westland Infra Netbeheer B.V.	N.V. Holding Westland Infra
Zebra Gasnetwerk B.V.	Gezamenlijk in eigendom van Enexis B.V. en Delta Netwerkbedrijf B.V.

Tabel A.1: Netbeheerders en de netwerkbedrijven waartoe zij behoren

Het is netbeheerders toegestaan enkele activiteiten te ontplooiën die buiten de wettelijke taken vallen. De meeste netbeheerders voeren in beperkte mate dergelijke activiteiten uit. De tarieven die netbeheerders voor deze diensten rekenen worden niet gereguleerd door ACM. Het is op basis van de jaarrekening niet mogelijk de gereguleerde netbeheeractiviteiten te isoleren. Dit betekent dat de

⁷ Zie artikel 43, lid 7 van de Elektriciteitswet en artikel 32, lid 10 van de Gaswet.

⁸ Zie ook de notitie 'Toelichting winsten', winstbegrippen 5 en 6.

⁹ Situatie 2013 en 2014.

jaarrekeningcijfers ook deze niet-gereguleerde activiteiten omvatten.¹⁰ Deze situatie komt niet overeen met de rapportage van winsten op basis van regulatorische cijfers, omdat daarin uitsluitend gereguleerde activiteiten zijn opgenomen (zie hiervoor Bijlage B). Verder bevatten de jaarrekeningen van de netbeheerder geen separate rapportages over elektriciteit en gas; het is dus ook niet mogelijk deze onderverdeling op te nemen.

Waar mogelijk heeft ACM de jaarrekening van het betreffende jaar gebruikt, wat wil zeggen dat cijfers over 2010 in deze rapportage zijn gebaseerd op de jaarrekening van een netbeheerder over 2010. In een aantal gevallen, vooral met betrekking tot oudere jaren, was geen jaarrekening beschikbaar. In dat geval is doorgaans gebruik gemaakt van vergelijkende cijfers uit de jaarrekening van een volgend jaar (dit is het geval voor Liander over 2010, voor Endinet over 2008 en voor Westland over 2009). In één geval (voor Liander over 2009) is gebruik gemaakt van de antwoorden door Liander op de Vragenlijst toezicht financieel beheer netbeheerders en een ander financieel verslag. In een ander geval (voor Cogas over 2008 en 2009) waren de jaarcijfers gebaseerd op de situatie waarin Cogas nog niet beschikte over het volledige eigendom van de netten, de zogenaamde niet-vette netbeheerder. Voor 2009 zijn de vergelijkende cijfers uit de jaarrekening 2010 gebruikt die de vette netbeheerder betreffen; voor 2008 zijn geen andere cijfers beschikbaar en is de jaarrekening van de niet-vette netbeheerder gebruikt.

Bij de sectortotalen zijn de cijfers van de netbeheerders gesommeerd. Bij het sectortotaal op basis van de jaarrekeningcijfers zijn de cijfers van Zebra echter niet meegeteld, omdat dit een dubbeltelling zou veroorzaken. De netbeheerders Enexis en DNWB zijn de aandeelhouders van Zebra, en op grond van het jaarrekeningenrecht verwerken zij hun aandeel in Zebra in hun eigen jaarrekening. In hoofdstuk 3 en in Bijlage C zijn de cijfers en grafieken voor Zebra wel opgenomen. In de regulatorische cijfers is geen sprake van een overlap tussen Zebra en Enexis en DNWB en is Zebra dus als afzonderlijke netbeheerder in het sectortotaal meegeteld.

Jaarrekeningen dienen te voldoen aan het jaarrekeningrecht en externe verslaggevingsstandaarden. Het gaat daarbij om boek 2 titel 9 BW dat het ook mogelijk maakt om de International Financial Accounting Standards te hanteren. Binnen de verslaggevingsstandaarden is er enige ruimte voor een onderneming om keuzes te maken ten aanzien van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, bijvoorbeeld over de afschrijvingstermijnen. Dit betekent dat als winsten van netbeheerders met elkaar vergeleken worden, rekening gehouden moet worden met verschillen in de toegepaste waarderingsgrondslagen. Netbeheerders lichten hun waarderingsgrondslagen toe in de toelichting op de jaarrekening.

In een jaarrekening dient een netbeheerder jaar op jaar dezelfde waarderingsgrondslagen te gebruiken, tenzij een netbeheerder een stelselwijziging toepast. Een stelselwijziging moet altijd in de jaarrekening toegelicht worden. Door stelselwijzigingen zijn cijfers van opeenvolgende jaren minder goed één-op-één met elkaar vergelijkbaar.

Als een onderneming een stelselwijziging toepast dient in de jaarrekening (bijv. over 2011) ook een

---

¹⁰ Zie ook de notitie 'Toelichting winsten', winstbegrippen 4 en 5.

aangepast overzicht van de cijfers van het jaar daaraan voorafgaand (dus 2010) te worden gegeven waarbij deze stelselwijziging ook is toegepast. ACM heeft echter besloten om die aangepaste cijfers niet te gebruiken. De belangrijkste reden hiervoor is dat het niet mogelijk is om voor alle jaren cijfers op basis van de zelfde grondslagen te krijgen, omdat een onderneming niet verplicht is herberekeningen voor meer dan één jaar terug op te nemen. Verschillen door stelselwijzigingen blijven dus bestaan.

Fusies tussen netbeheerders en reikwijdte van de jaarrekeninggegevens

Gedurende de rapportageperiode 2008-2013 is door fusies en overnames de samenstelling van de netbeheerders veranderd. In deze rapportage hebben we de huidige samenstelling van de regionale netbeheerders zoveel als mogelijk als uitgangspunt genomen. In de eerste plaats heeft Enexis in het jaar 2011 de netbeheerder Intergas overgenomen. In de jaarrekeningcijfers is voor de jaren 2008-2010 Intergas bij Enexis opgeteld. Deze situatie komt overeen met de rapportage van winsten op basis van regulatorische cijfers (zie Bijlage B).

Liander heeft medio 2010 de netbeheerder Haarlemmermeer overgenomen en vanaf 2011 maakt Haarlemmermeer integraal onderdeel uit van de jaarrekeningcijfers van Liander. In de jaren daarvoor maakte de netbeheerder Haarlemmermeer samen met de netbeheerders Obragas en NRE Eindhoven deel uit van Endinet. Vanaf jaar 2011 is Endinet één netbeheerder die de gebieden van Obragas en NRE Eindhoven omvat. Aangezien voor de jaren 2008 t/m 2010 geen aparte jaarrekeningen van de netbeheerder Haarlemmermeer beschikbaar zijn, is het niet mogelijk om in die jaren Haarlemmermeer bij Liander op te tellen. Daarom omvat Endinet voor de jaren 2008-2010 de netbeheerders Haarlemmermeer, Obragas en NRE Eindhoven en voor de jaren 2011-2013 alleen de gebieden van Obragas en NRE Eindhoven. Deze situatie komt niet overeen met de verwerking van de regulatorische cijfers; daar is Haarlemmermeer in alle jaren opgeteld bij Liander (zie bijlage B).

In 2008 en 2009 hebben Enexis, DNWB en Liander een aantal hoogspanningsnetten (HS-netten) aan TenneT verkocht. Wetgeving verplicht hen hiertoe.¹¹ Vanaf het moment dat netten zijn verkocht maken deze geen onderdeel meer uit van de jaarrekeninggegevens. Deze situatie komt niet overeen met de rapportage op basis van regulatorische gegevens. In de regulatorische gegevens maken deze HS-netten al per 1 januari 2008 geen onderdeel meer uit van de cijfers (zie Bijlage B voor meer informatie).

Toelichting op de posten

Tabel C.1 in bijlage C bevat de kerncijfers op basis van de jaarrekeningen van netbeheerders. Hiervoor heeft ACM cijfers uit de jaarrekeningen van de netbeheerders overgenomen. De door netbeheerders gepresenteerde cijfers zijn samengevoegd tot de volgende categorieën:

- De post Omzet bevat de omzet van de gereguleerde activiteiten en van de niet-gereguleerde activiteiten van de netbeheerders.
- De post Operationele kosten bevat de kosten van inkoop, personeelskosten, kosten uitbesteed werk en materialen, en overige operationele kosten.

---

¹¹ Niet alle HS-netten van regionale netbeheerders zijn in 2008 en 2009 verkocht aan TenneT. De netten waarop een zogenaamde Cross Border Lease overeenkomst berust zijn in de periode die deze winstenrapportage betreft nog in handen van de regionale netbeheerder.

- De post Afschrijvingen en waardemutaties bestaat uit afschrijvingen en bijzondere waardevermeerderingen en -verminderingen.
- De post Financieel resultaat en belastingen bestaat uit rentebaten, rentelasten, overige financiële baten en lasten, resultaat uit deelnemingen, belastingen en resultaat uit beëindigde activiteiten.
- De post Eigen vermogen bestaat uit geplaatst kapitaal, agioreserve, overige reserves en resultaat boekjaar.
- De post Lang vreemd vermogen bestaat uit rentedragende leningen, langlopende schulden aan verbonden partijen, vooruitontvangen bedragen, latente belastingen, langlopende voorzieningen en overig lang vreemd vermogen.

ACM gebruikt de jaarrekening zonder daarin correcties aan te brengen. Dit betekent dat als in de jaarrekening op grond van het jaarrekeningrecht een post op een bepaalde manier behandeld is, ACM dat in deze winstrapportage ook zo gedaan heeft, en de ratioberekening daarop gebaseerd heeft. Soms kan hier anders tegen aan gekeken worden. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er vreemd vermogen is dat volgens de normen van de externe verslaggeving kort vreemd vermogen is, maar door de netbeheerder zelf als lang vreemd vermogen wordt beschouwd. Bij twee netbeheerders (Liander en Rendo) is hiervan sprake in één of meerdere jaren. Aangezien ACM de jaarrekening gevolgd heeft, is deze post in dat geval toch als kort vreemd vermogen aangemerkt. Dat betekent dat dit vermogen niet meetelt in de berekening van het rendement op geïnvesteerd vermogen (RoIC), waardoor deze ratio hoger uitvalt.

In één geval is een keus gemaakt ten aanzien van de classificatie van posten. De kosten van inkoop van energie en vermogen zijn bij de operationele kosten meegenomen. Sommige netbeheerders hebben in hun jaarrekening dit als negatieve omzet geboekt.

Toelichting op de ratio's

Op basis van de jaarrekeningcijfers is het rendement op het geïnvesteerde vermogen (Return on Invested Capital, RoIC) en het rendement op het eigen vermogen (Return on Equity, RoE) berekend.¹²

Bij de RoIC gaat het om de vergoeding voor vermogen dat vermogensverschaffers voor een lange termijn in de netbeheerder geïnvesteerd hebben. Dit betreft het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen. De RoIC is berekend door het bedrijfsresultaat te delen door het gemiddeld geïnvesteerd eigen en lang vreemd vermogen. Het geïnvesteerd vermogen is berekend als gemiddelde van de waarde per begin en per einde van het boekjaar. Het bedrijfsresultaat is gelijk aan omzet minus de operationele kosten en de afschrijvingen en waardemutaties. Voor het jaar 2008 is deze benadering niet mogelijk omdat ACM niet beschikt over de jaarrekeningcijfers van 2007. Daarom is voor de RoIC over 2008 uitsluitend het geïnvesteerde vermogen per einde boekjaar gebruikt.

De RoE geeft weer welke vergoeding voor de verschaffers van eigen vermogen resteert na aftrek van alle kosten inclusief de kosten van het vreemd vermogen en belastingen. De RoE is berekend

¹² Zie ook de notitie 'Toelichting winsten', winstbegrip 5.

door de nettowinst na belastingen te delen door het eigen vermogen per begin van het boekjaar. Voor het jaar 2008 is deze benadering niet mogelijk omdat ACM niet beschikt over de jaarrekeningcijfers van 2007. Daarom is voor 2008 het eigen vermogen per eind 2008 gebruikt.

Voor zowel de RoIC als de RoE geldt dat er geen wettelijke of externe verslaggevingsregels zijn die definiëren hoe deze ratio's berekend moeten worden. Er bestaan veel verschillende definities. Als netbeheerders in hun jaarrekening winstgevendheidsratio's presenteren, kunnen zij zelf een definitie voor de berekening kiezen die dus kan afwijken van de definitie die ACM in deze rapportage gebruikt.

De RoIC en de RoE zijn ook opgenomen in de tabel in bijlage C.1.

Alle cijfers zijn uitgedrukt in het prijspeil van het betreffende jaar.

Bijlage B Toelichting op de regulatorische gegevens

Oorsprong van regulatorische gegevens

De regulatorische gegevens die in deze winstrapportage gebruikt zijn, zijn gebaseerd op de gegevens die netbeheerders jaarlijks aan ACM opleveren en die ACM gebruikt voor de tariefregulering. De datasets waarin netbeheerders deze gegevens verstrekken worden met ingang van 2013 'reguleringsdata' genoemd, voor eerdere jaren werd aan deze datasets gerefereerd als 'productiviteitsdata'.

Netbeheerders dienen de regulatorische cijfers conform de voorschriften van ACM te berekenen. Hiervoor stelt ACM jaarlijks de Regulatorische Accounting Regels (RAR) op.¹³ In deze RAR heeft ACM vastgelegd welke gegevens opgegeven moeten worden en hoe deze berekend en gerapporteerd moeten worden. Zo is in de RAR vastgelegd welke kosten wel en welke kosten niet opgenomen mogen worden en welke afschrijvingstermijnen gelden.

Aangezien voor de regulatorische cijfers vaste normen vanuit ACM gelden, zijn de bedragen met betrekking tot winsten en ratio's over winstgevendheid die op deze cijfers gebaseerd worden goed vergelijkbaar tussen netbeheerders. Wel bestaan er enkele beperkingen in de vergelijkbaarheid van gegevens tussen de verschillende jaren. De gegevens over de jaren 2009-2013 zijn tot stand gekomen op gelijke of sterk overeenkomende regulatorische accountingregels. Behoudens enkele kleine verschillen daarin zullen deze gegevens goed onderling vergelijkbaar zijn. Een uitzondering hierop is het meenemen van de gegevens over de gasaansluitdienst vanaf 2011. Hierdoor ontstaat een verschil in de gegevens over gas tussen de jaren 2008-2010 versus 2011-2013. De gegevens over 2008 zijn tot stand gekomen op basis van oudere versie van de regulatorische accountingregels. Zodoende zijn met name de bedragen voor opbrengsten en operationele kosten minder goed vergelijkbaar tussen 2008 en 2009-2013. De effecten voor de winstbedragen, en daarmee de ratio's, zijn beperkt.

Voor de reguleringcijfers in deze rapportage zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Operationele kosten zijn ontleend aan de x-factorberekeningen 2014-2016 (wat betreft de cijfers 2009-2012) en productiviteitsberekeningen (wat betreft cijfers 2008) elektriciteit en gas van 11 september 2014.¹⁴
- De omzetgegevens zijn voor alle jaren rechtstreeks ontleend aan de reguleringsdata zoals die door netbeheerders aan ACM zijn aangeleverd, met uitzondering van de overige

¹³ Bijvoorbeeld de Regulatorische Accountingregels voor regionale netbeheerders 2012 (februari 2013, project 104360 en 104362) of de Regulatorische Accountingregels voor regionale netbeheerders 2013 (april 2014, project 14.0060.52), zie www.acm.nl.

¹⁴ Voor de gegevens over de jaren 2009-2012 gaat om de herziene x-factorberekeningen regionaal netbeheer elektriciteit respectievelijk gas (2014-2016) van 11 september 2014 en voor gegevens over 2008 de herziene productiviteitsberekeningen 2006-2009 regionaal netbeheer elektriciteit respectievelijk gas (2014-2016) behorende bij de x-factorbesluiten van 11 september 2014, gepubliceerd op 29 september 2014. (Zie www.acm.nl, zoek op publicatiedatum in combinatie met de zoektermen 'besluit' en 'energie'; of voor elektriciteit: <https://www.acm.nl/nl/onderwerpen/energie/elektriciteit/regulering-regionale-netbeheerders/overzicht-besluiten-regionale-netbeheerders-elektriciteit-vanaf-2007/>, en voor gas: <https://www.acm.nl/nl/onderwerpen/energie/gas/regulering-regionale-netbeheerders/overzicht-besluiten-regionale-netbeheerders-gas/>).

opbrengsten, die ontleend zijn aan dezelfde bron als de operationele kosten.

- De gestandaardiseerde activawaarde (GAW) en de afschrijvingen op de GAW zijn voor alle jaren ontleend aan het GAW-model dat hoort bij de herziene x-factorberekeningen 2014-2016 van 11 september 2014.
- De gegevens over het jaar 2013 zijn ontleend aan de reguleringsdata over 2013, zoals die in de zomer en het najaar van 2014 door netbeheerders opgeleverd zijn. Wat betreft de GAW en de afschrijvingen op de GAW zijn deze gegevens in het hiervoor genoemde GAW-model verwerkt.

Fusies tussen netbeheerders

Gedurende de rapportageperiode 2008-2013 is door fusies en overnames de samenstelling van de netbeheerders veranderd. In dit onderzoek hebben we de huidige samenstelling van de regionale netbeheerders zoveel als mogelijk als uitgangspunt genomen. Enexis heeft in het jaar 2011 de netbeheerder Intergas overgenomen. In de regulatorische cijfers is Intergas bij Enexis opgeteld. Deze situatie komt overeen met de rapportage van winstcijfers op basis van cijfers uit de jaarrekening (zie Bijlage A).

Endinet bestaat voor de jaren 2008 t/m 2010 uit de netbeheerders Haarlemmermeer, Obragas en NRE Eindhoven. Vanaf 2011 is Endinet één netbeheerder die de gebieden van Obragas en NRE Eindhoven omvat. Medio 2010 heeft Liander de netbeheerder Haarlemmermeer overgenomen en vanaf 2011 is Liander ook aangewezen als netbeheerder van het gebied van Haarlemmermeer. Op basis van het uitgangspunt om de samenstelling van de huidige netbeheerders als uitgangspunt te hanteren is de netbeheerder Haarlemmermeer bij Liander opgeteld en bij Endinet dus niet meegeteld. Deze situatie komt niet overeen met de rapportage van winstcijfers op basis van cijfers uit de jaarrekening, zie hiervoor Bijlage A. Wegens het ontbreken van jaarrekeningen van de netbeheerder Haarlemmermeer voor de jaren 2008-2010 is Haarlemmermeer bij de cijfers van Endinet inbegrepen.

Reikwijdte van regulatorische gegevens

Deze winstenrapportage beoogt een zo representatief mogelijk beeld van de winsten van netbeheerders te presenteren op basis van regulatorische gegevens. Met dit uitgangspunt in gedachten zijn keuzes gemaakt over het wel of niet betrekken van bepaalde activiteiten van de netbeheerders in deze rapportage. Hierbij is gekeken naar de vorm van (tarief)regulering die bij een bepaalde activiteit van toepassing was, de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van gegevens en welke rol een bepaalde activiteit speelt bij het totstandkomen van winsten van netbeheerders.

Hieronder licht ACM de keuzes toe die gemaakt zijn ten aanzien van de reikwijdte van de regulatorische gegevens in deze rapportage. Van alle activiteiten van de netbeheerders is aangegeven of en waarom deze onderdeel zijn van de regulatorische gegevens die opgenomen zijn in deze rapportage. Indien een activiteit is meegenomen betekent dat dat alle opbrengsten, kosten en activa die met die activiteit samenhangen onderdeel zijn van de cijfers die gebruikt zijn in de berekeningen.

- Zowel bij elektriciteit als bij gas zijn voor de gehele periode 2008-2013 de gegevens over de tariefgeruleerde activiteiten van de transportdienst betrokken.
- Bij elektriciteit zijn voor de gehele periode 2008-2013 ook de gegevens over de

tariefgeruleerde periodieke aansluitvergoeding betrokken.

- Bij gas zijn vanaf 2011 de gegevens over de tariefgeruleerde periodieke aansluitvergoeding betrokken. De reden om de jaren 2008-2010 niet te betrekken is dat in deze jaren nog geen sprake was van tariefregulering van de gasaansluitdienst.
- Zowel bij elektriciteit als bij gas zijn voor de gehele periode 2008-2013 de (tariefgeruleerde) investeringsbijdragen uit de eenmalige aansluitvergoeding niet als opbrengsten betrokken in deze rapportage. De reden hiervoor is dat deze investeringsbijdragen reeds bij het opgeven van de regulatorische gegevens door de netbeheerder gesaldeerd worden met de investeringsuitgaven voor de aanleg van aansluitingen. De eenmalige aansluitvergoedingen zijn zodoende al verdisconteerd in de opbouw van de gestandaardiseerde activawaarde (GAW) en worden niet tot de omzet gerekend. ACM heeft er in deze rapportage voor gekozen aan te sluiten bij de GAW die in de regulering gebruikt wordt en daarom komen de Eenmalige Aansluitvergoedingen niet terug in deze rapportage.
- Zowel bij elektriciteit als bij gas is voor de gehele periode 2008-2013 de meetdienst niet betrokken in deze rapportage. De reden hiervoor is enerzijds de beperkte beschikbaarheid van betrouwbare gegevens over de opbrengsten en kosten van de meetdienst¹⁵ en anderzijds de afwijkende regulering die geldt voor de meetdienst. De marge die behaald wordt met de meetdienstactiviteiten kan niet automatisch beschouwd worden als een vergoeding voor het vermogen dat de netbeheerder beschikbaar heeft voor de financiering van de meetdienstactiviteiten. De definitie van regulatorische winstgevendheid die voor de overige activiteiten wordt gehanteerd is daarom niet informatief voor de meetdienstactiviteiten. De reden hiervoor is dat op basis van de Regeling Meettarieven¹⁶ vanuit de behaalde marges een reservering wordt opgebouwd voor de toekomstige grootschalige uitrol van de slimme meter. Vanwege deze uitzonderingspositie van de meetdienst is besloten deze activiteit buiten deze winstenrapportage te houden.
- Zowel bij elektriciteit als bij gas zijn voor de gehele periode 2008-2013 de overige gereuleerde activiteiten van de netbeheerders betrokken. Hierbij gaat het om de volgende opbrengsten:
  - Opbrengsten, anders dan de reguliere tariefopbrengsten, die voortkomen uit de tariefgeruleerde activiteiten. Dit betreft met name in rekening gebrachte kosten in verband met schades en storingen, fraude en leegstand en incasso's.
  - Opbrengsten uit gereuleerde activiteiten waarvoor ACM geen maximumtarieven vaststelt. Dit betreft met name in rekening gebrachte werkzaamheden aan aansluitingen (verzwaring, verwijdering, etc.), periodieke aansluitvergoedingen voor maatwerkaansluitingen en inkomsten die samenhangen met af- en heraanluiten.¹⁷

¹⁵ Betrouwbare gegevens over de opbrengsten en kosten van de meetdienst zijn voor elektriciteit pas beschikbaar vanaf 2011 en voor gas vanaf 2012.

¹⁶ Zie voor meer informatie hierover de Margebesluiten meettarieven elektriciteit 2011 en 2012 en de Margebesluiten meettarieven gas 2012 van ACM van 9 april 2014 (gepubliceerd op 11 april 2014; zie <https://www.acm.nl/nl/publicaties/publicatie/12841/ACM-publiceert-hogere-opbrengsten-uit-meettarieven-van-netbeheerders/>).

¹⁷ Voor deze twee typen opbrengsten geldt dat in het jaar 2008 nog in veel gevallen sprake was van een 'gesaldeerde' berekening van de operationele kosten: de opbrengsten zoals hier genoemd werden dan niet altijd afzonderlijk opgegeven, maar afgetrokken van de operationele kosten. Dit heeft een verlagend effect op het totaalbedrag van zowel opbrengsten als kosten, maar leidt niet tot een ander winstbedrag.

- Opbrengsten die samenhangen met desinvestering van netten.¹⁸
- Afloopverschillen: de effecten (positief of negatief) van het corrigeren van opbrengsten uit eerdere jaren.¹⁹
- In geen geval zijn niet-gereguleerde activiteiten betrokken in deze winstenrapportage. Het is netbeheerders in beperkte mate toegestaan activiteiten te ontplooiën die buiten de wettelijke taken vallen (een voorbeeld is het aanleggen van gasaansluitingen verder dan het aansluitpunt bij aansluitingen met een capaciteit groter dan 40 m³/uur). Netbeheerders dienen de opbrengsten en kosten die hiermee samenhangen buiten de opgave van de reguleringsdata te houden; zodoende beschikt ACM ook niet over deze gegevens. Deze situatie komt niet overeen met de rapportage van winstcijfers op basis van de jaarrekening. In de jaarrekening zijn deze opbrengsten en kosten onderdeel van de cijfers, zie hiervoor Bijlage A.

In onderstaande tabellen is voor elektriciteit (tabel B.1) en gas (tabel B.2) per jaar aangegeven welke activiteiten zijn betrokken bij de winstenrapportage. Tevens zijn in deze tabellen bedragen opgenomen als indicatie van de orde grootte van de omzet van de sector als geheel per activiteit (op basis van regulatorische gegevens).

Activiteit / dienst	Type opbrengsten	Jaren opbrengst wel/niet betrokken in rapportage						Orde grootte (in EUR mln.)
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Transportdienst	Tariefgereguleerde omzet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	1.990 – 2.560
Periodieke aansluitvergoeding	Tariefgereguleerde omzet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	200 – 260
Eenmalige aansluitvergoeding	Tariefgereguleerde investeringsbijdrage	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	110 – 160
Meetdienst	Tariefgereguleerde omzet	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	180 – 220
Overige gereguleerde activiteiten	Divers, voornamelijk niet-tariefgereguleerde opbrengsten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	60 – 120
Niet-gereguleerde activiteiten	Divers, voornamelijk vrije domein inkomsten	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	onbekend

Tabel B.1: Opbrengsten elektriciteit van activiteiten in regulatorische gegevens in deze winstenrapportage

¹⁸ In het x-factormodel worden activa die zijn afgestoten of buiten gebruik zijn gesteld niet uit de GAW verwijderd, maar blijven daar deel van uitmaken. Een eventueel gerealiseerde opbrengst wordt in mindering gebracht op de kosten voor de tariefbepaling (zie randnummer 113-117 resp. 132-136 van het methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit resp. gas). In het winstmodel worden deze opbrengsten uit desinvesteringen als omzet genomen.

¹⁹ Een deel van de gerapporteerde tariefopbrengsten betreft schattingen, waarbij pas langere tijd daarna de definitieve cijfers bekend zijn. Afloopverschillen betreffen correcties op deze schattingen (zie Regulatorische Accountingregels 2012).

Activiteit / dienst	Type opbrengsten	Jaren opbrengst wel/niet betrokken in rapportage						Orde grootte (in EUR mln.)
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Transportdienst	Tariefgereguleerde omzet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	770 – 950
Periodieke aansluitvergoeding	Tariefgereguleerde omzet vanaf 2011	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Ja	120 – 150
Eenmalige aansluitvergoeding	Tariefgereguleerde investeringsbijdrage	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	30 – 50
Meetdienst	Tariefgereguleerde omzet	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	120 – 150
Overige gereguleerde activiteiten	Divers, voornamelijk niet-tariefgereguleerde opbrengsten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	10 – 30
Niet-gereguleerde activiteiten	Divers, voornamelijk vrije domein inkomsten	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	onbekend

Tabel B.2: Opbrengsten gas van activiteiten in regulatorische gegevens in deze winstenrapportage

In de jaren 2008 en 2009 hebben de netbeheerders Enexis, Liander en DNWB een aantal hoogspanningsnetten (HS-netten) verkocht aan TenneT. Wetgeving verplicht hen hiertoe. In reguleringsbesluiten hanteert ACM voor deze overdracht de wettelijk beoogde datum van 1 januari 2008. Om deze reden zijn de bedragen aan opbrengsten en kosten in de x-factorberekeningen zoveel mogelijk aangepast aan de situatie alsof de overdracht van HS-netten al per 1 januari 2008 volledig voltooid was. Dit veroorzaakt zodoende een verschil met de jaarrekeningcijfers, waarin het moment van verkoop van deze netten leidend is geweest voor financiële verantwoording van de netbeheerder.

Toelichting op posten en ratio's

De tabellen C.2 en C.3 in bijlage C bevatten de kerncijfers op basis van de regulatorische gegevens voor elektriciteit respectievelijk gas. In deze tabellen zijn de volgende posten opgenomen:

- De post Opbrengsten bevat de opbrengsten waarvan in tabellen B.1 en B.2 is aangegeven dat ze zijn betrokken in de winstenrapportage.
- De post Operationele kosten bevat de inkoopkosten transport vanaf boven- en naastgelegen netten, de kosten van inkoop van energie en vermogen, personeelskosten en uitbesteed werk, lokale heffingen en de kosten inzake voorzieningen.
- De post Afschrijvingen bevat alle afschrijvingen, inclusief afschrijvingen op afgekochte precario en overgenomen netten.
- De post Activa bevat de gestandaardiseerde activawaarde (GAW) per einde boekjaar.

Op basis van deze kerncijfers is het rendement op het in de activa geïnvesteerd vermogen berekend. In de teller staat de regulatorische vermogenskostenvergoeding (RVV) en in de noemer staat de gestandaardiseerde activawaarde (GAW).

De RVV is het bedrag dat resteert door de operationele kosten en de afschrijvingen (beide volgens

regulatorische rekenregels) van de opbrengsten af te trekken. De RVV vormt de vergoeding voor vreemd vermogen, eigen vermogen en belastingen samen.²⁰

De gestandaardiseerde activawaarde (GAW) is de waarde van de vaste activa per einde boekjaar volgens regulatorische regels. Hierbij gaat het met name om materiële vaste activa en in beperkte mate om immateriële vaste activa. Hierbij worden vaste afschrijvingstermijnen gehanteerd en wordt de GAW jaarlijks geïndexeerd met de inflatie. Uitgangspunt in de regulering is dat er geen sprake is van netto werkkapitaal en zodoende is het geïnvesteerd vermogen gelijk aan de GAW.

Het rendement op de GAW (de ratio RVV / GAW) is een reëel rendement; in dit percentage is dus geen vergoeding voor inflatie opgenomen. Aangezien de GAW jaarlijks voor de inflatie gecorrigeerd wordt, wordt via de afschrijvingen een vergoeding voor inflatie gegeven. De indexatie van de GAW hangt samen met de keuze van ACM voor reguleren op basis van een reële WACC. Deze keuze voor een reële WACC wordt nader toegelicht in de notitie 'Toelichting winsten'.²¹

Alle cijfers in deze rapportage zijn uitgedrukt in het prijspeil van het jaar dat het betreft.

---

²⁰ Zie de notitie 'Toelichting winsten', winstbegrip 3.

²¹ Zie de notitie 'Toelichting winsten', randnummer 30.

Bijlage C Tabellen

Deze bijlage bevat tabellen met de kerncijfers waarop de winsten die in hoofdstuk 2 en 3 van de rapportage opgenomen zijn, zijn gebaseerd. De tabellen bevatten cijfers per netbeheerder voor ieder van de zes jaren 2008 tot en met 2013. Er zijn drie tabellen. De eerste bevat de jaarrekeningcijfers. De tweede tabel bevat de regulatorische cijfers ten aanzien van elektriciteit en de derde tabel bevat de regulatorische cijfers ten aanzien van gas. Een nadere toelichting bij de gegevens in deze tabellen is opgenomen in Bijlage A en Bijlage B.

Naast deze cijfers bevat deze bijlage een beknopte beschrijving van opmerkingen die netbeheerders naar aanleiding van een concept van de rapportage en de onderliggende dataset hebben gemaakt..

C.1 Gegevens netbeheerders op basis van cijfers uit de jaarrekening

Gegevens netbeheerder Op basis van cijfers uit de jaarrekening	Sector							Lander						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Omzet	EUR mln. 4.028	EUR mln. 3.939	EUR mln. 3.703	EUR mln. 3.971	EUR mln. 4.340	EUR mln. 4.518	EUR mln. 1.416	EUR mln. 1.538	EUR mln. 1.317	EUR mln. 1.444	EUR mln. 1.570	EUR mln. 1.645		
Operationele kosten (incl. inkoop)	EUR mln. 2.222	EUR mln. 2.155	EUR mln. 2.073	EUR mln. 2.107	EUR mln. 2.346	EUR mln. 2.323	EUR mln. 805	EUR mln. 804	EUR mln. 786	EUR mln. 845	EUR mln. 941	EUR mln. 929		
Afschrijvingen en waardenmutaties	EUR mln. 829	EUR mln. 666	EUR mln. 706	EUR mln. 774	EUR mln. 805	EUR mln. 843	EUR mln. 200	EUR mln. 188	EUR mln. 186	EUR mln. 231	EUR mln. 244	EUR mln. 262		
Bedrijfsresultaat	EUR mln. 977	EUR mln. 1.118	EUR mln. 924	EUR mln. 1.090	EUR mln. 1.189	EUR mln. 1.353	EUR mln. 411	EUR mln. 546	EUR mln. 345	EUR mln. 368	EUR mln. 385	EUR mln. 454		
Financieel resultaat en belastingen	EUR mln. 511	EUR mln. 482	EUR mln. 376	EUR mln. 420	EUR mln. 385	EUR mln. 540	EUR mln. 127	EUR mln. 209	EUR mln. 83	EUR mln. 126	EUR mln. 87	EUR mln. 195		
Nettowinst	EUR mln. 465	EUR mln. 636	EUR mln. 548	EUR mln. 670	EUR mln. 804	EUR mln. 813	EUR mln. 284	EUR mln. 337	EUR mln. 262	EUR mln. 242	EUR mln. 298	EUR mln. 259		
Geïnvesteed vermogen (gem. over boekjaar)	EUR mln. 11.475	EUR mln. 12.987	EUR mln. 14.691	EUR mln. 15.050	EUR mln. 14.728	EUR mln. 14.608	EUR mln. 3.420	EUR mln. 3.740	EUR mln. 4.190	EUR mln. 4.459	EUR mln. 4.144	EUR mln. 3.668		
Rendement op geïnvesteed vermogen (RoIC)	% 8,5%	% 8,6%	% 6,3%	% 7,2%	% 8,1%	% 9,3%	% 12,0%	% 14,6%	% 8,2%	% 8,3%	% 9,3%	% 12,4%		
Eigen vermogen (per begin boekjaar)	EUR mln. 7.564	EUR mln. 7.564	EUR mln. 8.728	EUR mln. 9.159	EUR mln. 9.924	EUR mln. 8.945	EUR mln. 1.704	EUR mln. 1.704	EUR mln. 2.311	EUR mln. 2.591	EUR mln. 2.840	EUR mln. 1.917		
Rendement op eigen vermogen (RoE)	% 6,1%	% 8,4%	% 6,3%	% 7,3%	% 8,1%	% 9,1%	% 16,7%	% 19,8%	% 11,3%	% 9,3%	% 10,5%	% 13,5%		
Gegevens netbeheerder Op basis van cijfers uit de jaarrekening	Enexis							Stedin						
	2008							2008						
Omzet	EUR mln. 1.381	EUR mln. 1.187	EUR mln. 1.197	EUR mln. 1.280	EUR mln. 1.332	EUR mln. 1.341	EUR mln. 891	EUR mln. 845	EUR mln. 833	EUR mln. 902	EUR mln. 1.075	EUR mln. 1.148		
Operationele kosten (incl. inkoop)	EUR mln. 778	EUR mln. 646	EUR mln. 610	EUR mln. 636	EUR mln. 669	EUR mln. 656	EUR mln. 482	EUR mln. 528	EUR mln. 507	EUR mln. 468	EUR mln. 558	EUR mln. 567		
Afschrijvingen en waardenmutaties	EUR mln. 224	EUR mln. 236	EUR mln. 251	EUR mln. 265	EUR mln. 281	EUR mln. 289	EUR mln. 183	EUR mln. 182	EUR mln. 189	EUR mln. 198	EUR mln. 199	EUR mln. 205		
Bedrijfsresultaat	EUR mln. 378	EUR mln. 305	EUR mln. 336	EUR mln. 380	EUR mln. 382	EUR mln. 396	EUR mln. 226	EUR mln. 134	EUR mln. 137	EUR mln. 237	EUR mln. 318	EUR mln. 376		
Financieel resultaat en belastingen	EUR mln. 223	EUR mln. 129	EUR mln. 153	EUR mln. 159	EUR mln. 153	EUR mln. 175	EUR mln. 71	EUR mln. 63	EUR mln. 67	EUR mln. 85	EUR mln. 105	EUR mln. 116		
Nettowinst	EUR mln. 155	EUR mln. 176	EUR mln. 184	EUR mln. 221	EUR mln. 229	EUR mln. 221	EUR mln. 155	EUR mln. 72	EUR mln. 70	EUR mln. 152	EUR mln. 213	EUR mln. 260		
Geïnvesteed vermogen (gem. over boekjaar)	EUR mln. 2.602	EUR mln. 3.755	EUR mln. 5.105	EUR mln. 5.130	EUR mln. 4.979	EUR mln. 5.329	EUR mln. 3.952	EUR mln. 3.909	EUR mln. 3.915	EUR mln. 4.057	EUR mln. 4.221	EUR mln. 4.348		
Rendement op geïnvesteed vermogen (RoIC)	% 14,5%	% 8,1%	% 6,6%	% 7,4%	% 7,7%	% 7,4%	% 5,7%	% 3,4%	% 3,5%	% 5,8%	% 7,5%	% 8,6%		
Eigen vermogen (per begin boekjaar)	EUR mln. 2.410	EUR mln. 2.410	EUR mln. 2.929	EUR mln. 2.877	EUR mln. 3.046	EUR mln. 3.184	EUR mln. 3.007	EUR mln. 3.007	EUR mln. 2.924	EUR mln. 2.923	EUR mln. 3.004	EUR mln. 3.066		
Rendement op eigen vermogen (RoE)	% 6,4%	% 7,3%	% 6,3%	% 7,7%	% 7,5%	% 6,9%	% 5,1%	% 2,4%	% 2,4%	% 5,2%	% 7,1%	% 8,5%		
Gegevens netbeheerder Op basis van cijfers uit de jaarrekening	DNWVB							Endinet						
	2008							2008						
Omzet	EUR mln. 92	EUR mln. 101	EUR mln. 99	EUR mln. 106	EUR mln. 113	EUR mln. 118	EUR mln. 124	EUR mln. 127	EUR mln. 122	EUR mln. 103	EUR mln. 107	EUR mln. 117		
Operationele kosten (incl. inkoop)	EUR mln. 52	EUR mln. 62	EUR mln. 60	EUR mln. 56	EUR mln. 62	EUR mln. 58	EUR mln. 46	EUR mln. 52	EUR mln. 51	EUR mln. 43	EUR mln. 51	EUR mln. 51		
Afschrijvingen en waardenmutaties	EUR mln. 21	EUR mln. 22	EUR mln. 25	EUR mln. 23	EUR mln. 22	EUR mln. 26	EUR mln. 183	EUR mln. 16	EUR mln. 30	EUR mln. 34	EUR mln. 35	EUR mln. 38		
Bedrijfsresultaat	EUR mln. 19	EUR mln. 18	EUR mln. 15	EUR mln. 26	EUR mln. 30	EUR mln. 35	EUR mln. -105	EUR mln. 59	EUR mln. 41	EUR mln. 26	EUR mln. 22	EUR mln. 27		
Financieel resultaat en belastingen	EUR mln. 10	EUR mln. 8	EUR mln. 6	EUR mln. 10	EUR mln. 10	EUR mln. 11	EUR mln. 64	EUR mln. 48	EUR mln. 40	EUR mln. 5	EUR mln. 6	EUR mln. 14		
Nettowinst	EUR mln. 9	EUR mln. 10	EUR mln. 9	EUR mln. 16	EUR mln. 20	EUR mln. 23	EUR mln. -169	EUR mln. 11	EUR mln. 0	EUR mln. 21	EUR mln. 16	EUR mln. 13		
Geïnvesteed vermogen (gem. over boekjaar)	EUR mln. 326	EUR mln. 336	EUR mln. 374	EUR mln. 402	EUR mln. 400	EUR mln. 409	EUR mln. 772	EUR mln. 769	EUR mln. 572	EUR mln. 510	EUR mln. 504	EUR mln. 367		
Rendement op geïnvesteed vermogen (RoIC)	% 5,9%	% 5,4%	% 4,0%	% 6,5%	% 7,4%	% 8,5%	% -13,6%	% 7,7%	% 7,1%	% 5,1%	% 4,4%	% 7,4%		
Eigen vermogen (per begin boekjaar)	EUR mln. 130	EUR mln. 130	EUR mln. 156	EUR mln. 169	EUR mln. 185	EUR mln. 205	EUR mln. 100	EUR mln. 100	EUR mln. 111	EUR mln. 310	EUR mln. 579	EUR mln. 295		
Rendement op eigen vermogen (RoE)	% 7,3%	% 7,7%	% 5,5%	% 9,4%	% 10,6%	% 11,3%	% -168,7%	% 10,9%	% 0,1%	% 6,8%	% 2,7%	% 4,5%		

Gegevens netbeheerder Op basis van cijfers uit de jaarrekening	Westland						Cogas					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Omzet	EUR mln. 66	EUR mln. 69	EUR mln. 65	EUR mln. 65	EUR mln. 64	EUR mln. 69	EUR mln. 36	EUR mln. 47	EUR mln. 43	EUR mln. 42	EUR mln. 45	EUR mln. 45
Operationele kosten (incl. inkoop)	EUR mln. 33	EUR mln. 36	EUR mln. 32	EUR mln. 31	EUR mln. 30	EUR mln. 29	EUR mln. 19	EUR mln. 18	EUR mln. 18	EUR mln. 18	EUR mln. 26	EUR mln. 21
Afschrijvingen en waardenmutaties	EUR mln. 10	EUR mln. 11	EUR mln. 13	EUR mln. 12	EUR mln. 15	EUR mln. 14	EUR mln. 4	EUR mln. 8	EUR mln. 7	EUR mln. 7	EUR mln. 5	EUR mln. 4
Bedrijfsresultaat	EUR mln. 23	EUR mln. 22	EUR mln. 19	EUR mln. 21	EUR mln. 20	EUR mln. 26	EUR mln. 13	EUR mln. 21	EUR mln. 18	EUR mln. 17	EUR mln. 14	EUR mln. 19
Financieel resultaat en belastingen	EUR mln. 8	EUR mln. 8	EUR mln. 8	EUR mln. 8	EUR mln. 3	EUR mln. 9	EUR mln. 6	EUR mln. 12	EUR mln. 13	EUR mln. 13	EUR mln. 14	EUR mln. 13
Nettowinst	EUR mln. 15	EUR mln. 14	EUR mln. 12	EUR mln. 13	EUR mln. 17	EUR mln. 17	EUR mln. 8	EUR mln. 9	EUR mln. 5	EUR mln. 4	EUR mln. -0	EUR mln. 6
Geïnvesteed vermogen (gem. over boekjaar)	EUR mln. 174	EUR mln. 190	EUR mln. 201	EUR mln. 202	EUR mln. 209	EUR mln. 210	EUR mln. 113	EUR mln. 172	EUR mln. 227	EUR mln. 206	EUR mln. 179	EUR mln. 166
Rendement op geïnvesteed vermogen (RoIC)	% 13,1%	% 11,5%	% 9,7%	% 10,4%	% 9,6%	% 12,3%	% 11,8%	% 12,1%	% 7,9%	% 8,5%	% 7,8%	% 11,6%
Eigen vermogen (per begin boekjaar)	EUR mln. 88	EUR mln. 88	EUR mln. 101	EUR mln. 92	EUR mln. 105	EUR mln. 109	EUR mln. 61	EUR mln. 61	EUR mln. 133	EUR mln. 133	EUR mln. 108	EUR mln. 102
Rendement op eigen vermogen (RoE)	% 17,4%	% 15,4%	% 11,7%	% 13,8%	% 16,5%	% 15,4%	% 12,6%	% 14,7%	% 3,6%	% 3,2%	% 0,0%	% 6,3%

**Gegevens netbeheerder
Op basis van cijfers uit de jaarrekening**

Rendo
2008 2009 2010 2011 2012 2013

Zebra
2008 2009 2010 2011 2012 2013

Omzet	EUR mln. 22	EUR mln. 25	EUR mln. 26	EUR mln. 29	EUR mln. 33	EUR mln. 35	EUR mln. 13	EUR mln. 11	EUR mln. 11	EUR mln. 12	EUR mln. 10	EUR mln. 9
Operationele kosten (incl. inkoop)	EUR mln. 7	EUR mln. 8	EUR mln. 9	EUR mln. 9	EUR mln. 10	EUR mln. 11	EUR mln. 7	EUR mln. 2	EUR mln. 2	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3
Afschrijvingen en waardenmutaties	EUR mln. 4	EUR mln. 4	EUR mln. 5	EUR mln. 5	EUR mln. 4	EUR mln. 4	EUR mln. 2	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3
Bedrijfsresultaat	EUR mln. 11	EUR mln. 12	EUR mln. 13	EUR mln. 15	EUR mln. 18	EUR mln. 20	EUR mln. 5	EUR mln. 6	EUR mln. 6	EUR mln. 6	EUR mln. 5	EUR mln. 4
Financieel resultaat en belastingen	EUR mln. 3	EUR mln. 4	EUR mln. 6	EUR mln. 14	EUR mln. 7	EUR mln. 6	EUR mln. 2	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 2	EUR mln. 2
Nettowinst	EUR mln. 8	EUR mln. 8	EUR mln. 7	EUR mln. 1	EUR mln. 10	EUR mln. 14	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 3	EUR mln. 2
Geïnvesteed vermogen (gem. over boekjaar)	EUR mln. 116	EUR mln. 115	EUR mln. 108	EUR mln. 85	EUR mln. 91	EUR mln. 111	EUR mln. 53	EUR mln. 53	EUR mln. 53	EUR mln. 51	EUR mln. 48	EUR mln. 45
Rendement op geïnvesteed vermogen (RoIC)	% 9,6%	% 10,8%	% 11,6%	% 17,4%	% 19,4%	% 17,6%	% 9,3%	% 10,9%	% 11,1%	% 11,5%	% 10,0%	% 8,6%
Eigen vermogen (per begin boekjaar)	EUR mln. 64	EUR mln. 64	EUR mln. 62	EUR mln. 63	EUR mln. 57	EUR mln. 67	EUR mln. 16	EUR mln. 16	EUR mln. 19	EUR mln. 20	EUR mln. 20	EUR mln. 19
Rendement op eigen vermogen (RoE)	% 13,0%	% 13,3%	% 10,6%	% 1,0%	% 18,3%	% 20,2%	% 20,7%	% 18,6%	% 16,5%	% 16,4%	% 12,5%	% 9,5%

C.2 Gegevens netbeheerders elektriciteit op basis van regulatorische cijfers

Gegevens netbeheerder elektriciteit Op basis van regulatorische cijfers	Sector						Lander					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrenngsten	2.419	2.424	2.305	2.528	2.744	2.913	851	833	796	886	977	1.028
Operationele kosten	1.311	1.523	1.475	1.517	1.593	1.569	430	547	550	585	634	622
Afschrijvingen	419	441	457	479	506	535	128	134	137	141	145	152
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	689	460	374	532	645	809	293	151	108	161	199	255
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	9.299	9.640	9.718	10.062	10.474	10.797	3.131	3.204	3.213	3.297	3.435	3.547
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	7,4%	4,8%	3,8%	5,3%	6,2%	7,5%	9,4%	4,7%	3,4%	4,9%	5,8%	7,2%
Gegevens netbeheerder elektriciteit Op basis van regulatorische cijfers	Enexis						Stedin					
Opbrenngsten	821	863	805	875	899	943	603	572	553	603	685	746
Operationele kosten	450	503	468	479	489	484	347	379	365	361	373	368
Afschrijvingen	152	159	166	177	189	201	110	116	119	126	136	144
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	219	202	171	219	221	258	146	76	69	116	176	235
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	3.066	3.200	3.225	3.344	3.467	3.561	2.502	2.583	2.622	2.748	2.876	2.982
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	7,1%	6,3%	5,3%	6,5%	6,4%	7,3%	5,8%	3,0%	2,6%	4,2%	6,1%	7,9%
Gegevens netbeheerder elektriciteit Op basis van regulatorische cijfers	DNWB						Endinet					
Opbrenngsten	56	57	58	63	70	77	30	30	30	32	34	40
Operationele kosten	35	39	40	37	41	39	16	16	16	20	19	19
Afschrijvingen	11	12	13	14	14	15	6	6	7	7	7	8
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	10	6	5	13	15	22	9	7	7	6	8	13
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	205	240	239	247	262	262	103	103	99	97	99	102
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	5,0%	2,5%	2,0%	5,1%	5,6%	8,6%	8,3%	7,1%	7,0%	5,8%	8,4%	12,4%

Gegevens netbeheerder elektriciteit Op basis van regulatorische cijfers	Westland						Cogas					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengrsten	36	40	38	41	47	45	14	18	16	17	19	21
Operationele kosten	19	24	22	22	22	22	8	9	8	8	9	9
Afschrijvingen	6	7	7	8	9	9	3	4	4	3	3	3
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	11	9	9	11	17	14	2	6	4	6	7	8
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	204	221	231	239	244	247	49	50	50	52	54	60
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	5,2%	4,3%	3,8%	4,6%	6,8%	5,5%	4,1%	11,6%	8,5%	11,8%	12,4%	13,7%

Gegevens netbeheerder elektriciteit Op basis van regulatorische cijfers	RENDO					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengrsten	9	11	9	10	12	13
Operationele kosten	5	6	5	5	5	5
Afschrijvingen	3	3	3	3	3	3
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	0	2	1	2	3	5
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	39	39	40	38	37	36
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	1,0%	4,7%	2,9%	4,6%	8,8%	13,6%

C.3 Gegevens netbeheerders gas op basis van regulatorische cijfers

Gegevens netbeheerder gas Op basis van regulatorische cijfers	Sector						Lander					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	810	798	791	1.010	1.045	1.077	243	241	240	307	330	335
Operationele kosten	338	352	312	407	431	445	101	105	93	151	161	170
Afschrijvingen	194	205	210	248	264	282	59	61	62	70	75	80
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	278	242	268	356	350	350	83	75	85	87	94	85
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	5.462	5.582	5.563	6.456	6.770	7.072	1.778	1.807	1.794	1.981	2.108	2.217
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	5,1%	4,3%	4,8%	5,5%	5,2%	5,0%	4,7%	4,1%	4,8%	4,4%	4,5%	3,8%
Gegevens netbeheerder gas												
Op basis van regulatorische cijfers												
	Enexis						Stedin					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	239	237	227	290	294	308	206	203	205	267	272	281
Operationele kosten	106	102	90	102	102	111	92	103	90	103	111	108
Afschrijvingen	48	51	53	64	70	76	53	56	57	73	78	82
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	85	84	85	125	122	121	61	44	58	91	84	91
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	1.307	1.353	1.368	1.611	1.706	1.797	1.484	1.518	1.516	1.925	2.008	2.096
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	6,5%	6,2%	6,2%	7,7%	7,2%	6,7%	4,1%	2,9%	3,8%	4,7%	4,2%	4,3%
Gegevens netbeheerder gas												
Op basis van regulatorische cijfers												
	DNWB						Endinet					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	23	22	23	27	29	29	46	43	43	56	59	60
Operationele kosten	9	11	10	11	13	13	10	9	11	19	22	23
Afschrijvingen	4	4	5	6	6	6	13	13	13	14	15	16
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	10	7	8	11	10	10	24	20	19	23	22	21
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	116	122	121	139	142	146	349	350	339	350	352	359
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	8,8%	5,4%	7,0%	7,6%	7,2%	7,1%	6,7%	5,8%	5,5%	6,5%	6,1%	5,9%

Gegevens netbeheerder gas
Op basis van regulatorische cijfers

	Westland					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	15	14	14	15	16	17
Operationele kosten	6	7	6	7	7	6
Afschrijvingen	6	6	6	6	6	7
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	4	1	2	3	3	5
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	128	129	125	128	128	127
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	2,9%	1,0%	1,5%	2,1%	2,3%	3,9%

	Cogas					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	16	16	16	20	20	21
Operationele kosten	9	9	9	10	9	9
Afschrijvingen	4	4	4	4	4	5
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	3	3	3	6	7	8
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	89	90	89	104	108	115
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	3,9%	3,1%	2,8%	5,8%	6,2%	6,6%

Gegevens netbeheerder gas
Op basis van regulatorische cijfers

	RENDO					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	12	13	13	18	17	18
Operationele kosten	4	4	3	4	5	5
Afschrijvingen	8	8	8	9	9	9
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	0	0	2	4	3	4
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	169	170	168	176	176	173
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	0,2%	0,1%	1,1%	2,3%	1,7%	2,5%

	ZEBRA					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opbrengsten	10	10	10	10	9	8
Operationele kosten	1	1	1	2	1	1
Afschrijvingen	1	1	1	1	1	1
Regulatorische vermogenskostenvergoeding	7	8	8	7	6	5
Gestandaardiseerde activawaarde (einde boekjaar)	43	44	43	42	42	42
Rendement op gestandaardiseerde activawaarde	17,4%	17,9%	17,6%	16,7%	14,8%	12,7%

C.4 Toelichtende opmerkingen per netbeheerder

Een aantal netbeheerders heeft bij de controle op de gegevens opmerkingen gemaakt die hieronder kort zijn weergegeven.

Liander:

- Liander meldt dat voordat de meetdienst gereguleerd werd, deze al wel onderdeel van de netbeheerder uitmaakte en dus onderdeel was van de jaarrekening.
- Liander heeft een groot rekening courant krediet bij de moeder Alliander. Liander beschouwt dit als lang vreemd vermogen, hoewel dit op grond van het jaarrekeningrecht als kort vreemd vermogen wordt aangemerkt en ook zo in de jaarrekening is opgenomen. Aangezien ACM de jaarrekening volgt, is dit als kort vreemd vermogen geclassificeerd, en maakt het dus geen deel uit van het geïnvesteerd vermogen in de RoIC. Als dit rekening courant krediet als lang vreemd vermogen aangemerkt zou zijn, zou de RoIC lager zijn.

Endinet:

- Endinet heeft in 2008 in de jaarrekening een bijzondere waardevermindering toegepast ten aanzien van goodwill. Hierdoor zijn de winstgevendheidsratio's op basis van de jaarrekening in dit jaar negatief. Endinet licht toe dat de ratio's van 2008 hierdoor niet representatief zijn en daardoor een minder goede vergelijkingsbasis zijn voor latere jaren.
- Endinet geeft aan dat er wijzigingen in niet-netbeheerder gerelateerde activiteiten zijn; bijv. openbare verlichting is vanaf 2011 niet meer in de jaarrekening Endinet opgenomen.

DNWB:

- DNWB benoemt een aantal stelselwijzigingen die zij in de loop van de jaren heeft toegepast.

Rendo:

- Rendo geeft aan in 2010 een aantal stelselwijzigingen te hebben toegepast.
- Rendo licht toe dat het kort vreemd vermogen in 2011 een omvangrijke aflopende langlopende verplichting bevat, waardoor het lang vreemd vermogen in dit jaar laag is. Het jaar erna is weer langlopend gefinancierd. Hierdoor is de RoIC in 2011 lager dan het geval zou zijn geweest als dit als lang vreemd vermogen zou zijn aangemerkt.